

ÜLIÕPILASLEHT

TARTUS

Nr. 3

PAASTUKUUL

1932

10
40
750

55
20

V. A.

AKADEEMILINE KODANIK!

Praegune raske majanduslik seisukord muutub ka meil Eestis kordkorralt ähvardavamaks. Palju kergendust tooks oma riigi kodanikkude koostöö ja vastastikune toetus. Tööd ja leiba eeskätt oma maa kodanikkudele, sellepärast tarvitagem kodumaa tööstuse tooteid. Seda võimaldab Teile kodumaa vabrikute riidekauplus, kus ainuüksi kodumaa tooted müügil.

Vill — Puuvill — Kunstsiid.

Kodumaa vabrikute riidekauplus

HEINRICH TOFER

Tallinn, Suur Karja 15, Müürivahe nurgal.

**SOOVITAME
OMA KÕRGE-
VÄÄRTUSLISI:**

VILLASEID, POOL-
VILLASEID, SIIDI-
JA POOLSIIDI KLEI-
DI-, MANTLI-,
VOODRI- JA ÜLI-
KONNARIIDEID.
TWEEDID, DIAGO-
NAALID, VIIMASED
UUDISED.

* * *

**ADDRESS:
TALLINN VOLTA 3.**

**TUNTUD
HÄADUSES
VALMISTAME:**

BEMBERG-, KUNST-
SIIDI- JA FLOOR
COTTON-SUKKI,
SOKKE, MILANAI-
SE, TRIKOOD, TRI-
KOOPESU, PESU-
PITSE, PAELU JA
NÖÖRE JNE. JNE.

* * *

**TEL.: 426-31,
LADU TEL.: 426-32.**

ÜLIÕPILASLEHT

EESTI ÜLIÕPILASKONNA HÄÄLEKANDJA

Eksamivõimaluste tihendamisest.

Arvestades alaliseltkuuldavaid soove ja arvamiisi eksamite korralduse kohta, otsustas Üliõpilaskonna Edustus (koosolek 27. nov. 1931. vt. Ül.-leht nr. 13, lk. 259) pöörata järgneva palvega Ülikooli Valitsuse poole:

1. Et võimaldataks üliõpilastele ametliku korra alusel anda eksame igal ajal, kui seda peab võimalikuks vastav õppejõud, kokkuleppel üliõpilastega.

2. Et lisataks senisele kahele sessioonile veel kolmas eksamissessioon keset semestrit: kevadsemestril märtsi keskel, sügissemestril oktoobri lõpul. Viimane võimalus tuleks sel juhul arvesse esijoones kirjalikkude ja pikemaajaliste eksamite puhul.

Palve peamotiivina esineb põhjendus, et üliõpilased on majanduslikult kitsaste aegade tõttu asunud intensiivsemale tööle ja seepärast püütakse eksameid õiendada suuremal arvul, kui varem. Seni maksvusel olevad neli eksamitähtaega ei suuda aga kõiki rahuldada, sest need, kes tahavad mitut eksamit korraga anda, koormatakse niivõrt, et nad ei suuda eksameid õiendada puht-tehniliselt: sagedasti tuleb ühel päeval õiendada mitu eksamit ja üksteisest sõltuvate eksamite juures satuvad ametlikud tähtajad vastupidistele aegadele. Ka on eksamite ses-

sioonid lühikesed ja õppejõududel tekib ülekoormatus.

Ülikooli ringkondades olid edustuse ettepanekud pikemaajalisel kaalumisel. Ettepanekuid arutati teaduskondades ja mõned teaduskonnad kujundasid isegi komisjone selle küsimuse arutamiseks. Oli väga mitmekesiseid seisukohti. Ühed pooldasid üliõpilaskonna ettepanekuid, teised olid selle vastu. Lõppotsus tehti Ülikooli Valitsuse koosolekul 4. III s. a. ning tehti teatavaks Üliõpilaskonna Juhatusel. Otsus kõlab järgmiselt:

1. Uusi eksamissessioone (peale olemasoleva 4) mitte lubada.

2. Väljaspool eksamissessioone erandjuhtudel eksamile lubada teaduskonna dekaani resp. prodekaani korraldusel ja vastava õppejõu nõusolekul nõnda, et õppe-tegevus selle all ei kannataks.

Selle otsusega on seni valitsetunud seisukorras veelgi tagasi mindud. Seni oli ikkagi, ühel või teisel õppejõul võimalus iseseisvalt otsustada, kas tal on võimalus vastu tulla, või mitte. Nüüd tuleb käia väga okkalist teed: pöörata dekaani poole, seal igakülgsest põhjendada. Kui vastav luba saadakse, siis tuleb minna vastava õppejõu juurde ja loomulikult põhjusi ka seal selgitada ja paluda vastuvõttu. See on asja tehniline

külg. Kuid kuidas on olukord sisuliselt?

Nagu lähemalt kuulda, on vastuse põhjustanud asjaolu, et juhul, kui lubada senise nelja eksamissessiooni asemele kuus, kusjuures kaks uut sessiooni olekid semestri keskel, siis see paneks eksamite ajaks seisma ülikooli teadusliku töö s. o. ei võimaldaks üliõpilastel ega õppejõududel normaalses olukorras tööd jätkata loengute ja puhtteadusliku uurimuse alal. Tekiks mõlemil pool eksamite „palavik“.

Mis puutub sellesse, et üliõpilased, kellel põhjusi on, miks nad semestri keskel eraviisil eksameid tahavad anda, peavad dekaani kaudu selleks võimalusi leidma, siis on näilik põhjus selles, et kõigil õppejõududel vast võimalik ja mõnel juhul ka soovitav ei ole üksikuid üliõpilasi eksamitele võtta. Dekaaani luba kõrvaldaks siis isikliku vahekorra.

Need on põhjused kuuldavasti ja rida teisigi, mis ette on toodud, ning millised olevat põhjustanud eitava otsuse Edustuse palvele. Puhtvormilisest seisukohast võttes on need päris arusaadavad ja nagu küllalt põhjendatudki. Kuid sisuliselt küsimuse juurde asudes, ei ole vast praegusel korral need põhjendused küllaldased. Endastmõistetavalt oleks arusaadav prae-

gune kord vast siis, kui ülikool jõuab hoopis teissugustesse aegadesse ning kuhu vast jõutakse mõne aasta järele. See toimuks vast siis, kui ülikool kõigis teaduskondades saab oma tööd nii korraldada, et üliõpilased on seotud ülikooliga nõnda, nagu õpilased kooliga. Tähebänd: noor inimene tuleb ülikooli otse koolipingist, temal on kõik võimalused selleks olemas, et end päevast-päeva kõita ülikooliga. Temal ei ole muret majanduslike ega teenistuslike küsimustega: on ainult õpingulised mured. Olnud kaks semestrit õppinud, saab ta asuda esimeste eksamite õiendamisele ja järgnevad semestrid samuti. Igal semestril teeb ta kahel eksami sessioonil need eksamid, mis läbi on kuulatud ja mida ta õiendada saab. Tähebänd — kui näiteks õigusteaduskonnas on normaal-ajaks ette nähtud neli aastat, missuguse aja kestel on 16 eksamisessiooni — keskelt läbi ei tuleks igale sessioonile mitte üle kahe eksami, vaid suuremas osas ainult üks, sest nimetatud teaduskonnas on 16 eksamit. Muidu tuleks iga sessiooni jaoks üks eksam, kuid esimesel aastal saab eksameid õiendada ainult esimese kahe semestri lõpul. Ei saa öelda, et see oleks arv, mis ei võimaldaks kiiret tööd ülikoolis. Teistes teaduskondades on arv ühes eeleksamitega suurem, kuid eksamid vast jälle vähemad, mis ei koormaks üliõpilasi ka neljal korral eriti raskelt. Kuid see kõik oleks üsna arusaadav ja loomulik, kui meie üliõpilaskond oleks niikaugele jõudnud, et ta saaks anda ainult niisuguseid üliõpilasi, kes ilma ümber- ja tagasivaatamata saaksid ülikooli töö juures olla. Ei usu, et selle seisukorra lähematel aastatel saavutame, kuigi lähenemist sellele olukorrale pisiulatuses märgata on.

Praegu elame aga hoopis erilises seisukorras. On teada, et praegu õppimist jätkavad need, kellele üli- ehk keskkool sõdade tõttu pooleli jäi, või need, kes on endile ülespidamist sunnitud otsima teenistusega. Palju on ka neid, kes teenistuses olles mõttele on tulnud omandada kõrgemat haridust. Kuigi nad ei taha kõr-

gema hariduse saamisel hakata otsima uusi teenistusalasid, on nende huvi siiski pööratud kõrge- ma hariduse omanamisele. See on kasuks meie ühiskonnale ja see ei tohiks võõristust äratada, et inimene oma vaba aja pühendab õppimisele. Nii esimesed, kui ka teised eelpool nimetatud õppijad, eriti need, kes pooleli jäänud õppimist jätkavad, ja neid on õige palju, peavad nüüd ruttama. Sellepärast, et majanduslik elu on muutunud mõne aasta kestel hoopis teiseks. Nüüd ei saa kaotada enam ühtegi semestrit, kuna õppimisega ühenduses olevad kulud on suured ja rahasaamine napp. On tekkinud päris tormijooks ülikooli töö järele: püütakse isegi rutem õppida, kui see vast otsarbekohane oleks. Kiiret õppimist märgivad pea kõik teaduskonnad. Sellest on tekkinudki ummik ja põhjus, miks palutakse eksamite õiendamiseks tihedamaid tähtpäevi. Tahetakse varem tehtud valmistööd kiiremalt ette kanda ja pooleli olevat tööd lõpule viia. Tegelikult tuleb nendel, kes rohkem eksameid õiendada tahavad, ühel päeval paar eksamit anda, ehk ühe-kahe päevase vaheajaga neid õiendada. Kuigi semestri ja teinekord semestrite kestel on tehtud tööd nende eksamite juures, on ühele ajale sattunud eksameid raske õiendada. Eksamit toob endaga ikkagi kaasa teatud närvi- pingutuse ja seega segab edukat eksamite õiendamist.

Mis puutub eksamite tehnilisse läbiviimisesse ka semestri keskel teatud ajal, siis ei võiks see tehniliselt ega sisuliselt sunnitada ülesaamata raskusi. Ütleme nii, et ülikool annab semestri keskel teatud ajal — kas või nädala jooksul — võimaluse nendele, kes eksameid tahavad õiendada, selleks loa. Loasaamine ei pruugiks seotud olla erilise vormiga, vaid nii, et need õppejõud, kellel sel ajal on võimalik üliõpilasi vastu võtta, seda teeksid. On aga mõnel õppejõul mingisuguste takistuste pärast võimata määratud ajal eksamitetegejaid vastu võtta, ei saa keegi ometi etteheiteid teha. Kartus, et sel juhul mõned õppejõud oma vastutulelikkusega võiksid

saada poolehoiu osaliseks, või teised jälle teisse valgusesse sattuda, ei ole põhjendatud. Ka ei saaks ülikooli töö takistatud, sest õppejõul oleks võimalik üliõpilasi vastu võtta, kas enne ehk pärast loenguid. Ka see ei võiks kõne alla tulla, et üliõpilase harilik töö takistust leiaks. Ometi on ju teada, et üliõpilane semestri kestel peale loenguid õpib, ja enamikus õpitakse loengute kõrval neid aineid, mida antud semestril ei kuulata. Kui ta vahepeal saaks selles aines, milles ta end kodus tunneb olevat, eksami õiendada, jääks tal rohkem aega üle järgmise aine ettevalmistuseks.

Mis puutub sellesse, et palutud on luba, eksameid anda õppejõudude juures ka väljaspool eelnimetatud aega, siis sünniks see õppejõuga kokkuleppel. Eritähtpäevadel antavaks eksamik õpib üliõpilane aine veel kindlaminu kui eksamisessiooniks, sest keegi ei taha näha seda piinlikku olukorda, kus õppejõu vastutulekut kasutatakse selleks, et temale „eraviisil ja kokkuleppe põhjal“ tuska sünnitada.

Peale kõigi on igale selge ka see, et mitmed õppejõud ei jõuakski eksamite sessioonidel kõiki eksamitulejaid vastu võtta. Eriti seal, kus õppejõul on tegemist mitme teaduskonna üliõpilastega. Siin tekivad eksamitele nii suured sabad, et mitmepäevase töö järele väsinud on õppejõud ja need, kes hommikust õhtuni on pidanud järjekorda ootama. See on pahe, mis mõlemaid pooli ükskõikseks ning pealiskaudseks teeb.

On paljugi teisi põhjendusi, mis kõnelevad selle poolt, et praegusel ajal oleks tarvilik eksamite tähtpäevade mitmekesisus. Muidugi on vastuväiteid ka õppejõududel üksikult, kui ka õppejõudude kogul oma otsuse juurde jäämiseks. Kuid siin peaks mingi kesktee leiduma. Kui mitte alaliseks, siis ajutiseks, et tegelik elu ise võiks näidata, kuidas tulevikus parem on küsimust lahendada ja korraldada. Mõni aasta tagasi ei võinud küsimus üldse üles kerkida, sest siis oli olukord niisugune, et üliõpilasel täiesti üks-

X Üliõpilaskonna Edustus.

I rida (pahemalt paremale): R. Tasso (Liivika), A. Laasi (ENÜS), H. Paalman (Vironia), I. Tõnisson (EÜS), E. Gerberson (Liivika), V. Pärtelpoeg (Rotalia). II rida: E. Kuremaa (Raimla), A. Marmor (Veljesto), M. Palisoo (ENÜS), A. Kangro (Filiae Patriae), L. Mihhels (Amicitia), O. Norrmann (org-matu), H. Ükski (Valvila), A. Klemm. III rida: O. Vahtrik (Vironia), J. Juhkenthal (Fr. Estica), J. Ots (Põhjala), E. Sild (Revelia), V. Vassiljev (Normannia), V. Pomonomerev (Vene ÜS.), E. Püss (EÜS), A. Kõll (Ugala).

Pildilt puuduvad: A. Dreving (Frat. Academica), M. Gens (Limuvia), M. Hansen (Fr. Pharmaceutica), A. Mõttus (Sakala), A. Paabo (Fr. Tartuensis), A. Peri (Filiae Patriae), J. Rebane (EÜS).

kõik oli, kas ta ülikoolis semestrit — paar rohkem ehk vähem käis. Nüüd on tekkinud teine seisund ja selle seisukorra lahendamiseks ongi tarvis leida pääseteed. Ka on võimalik et ülikool ei saa vastutulekut ülesnäidata kõigis teaduskondades, silmaspidades tööde ja õppimiste iseloomu ja seepärast võiks küsimuse lahendamine minna rohkem teaduskondade järele.

Puudutatud küsimus ei ole viimase järgu tähtsusega, vaid see riivab suurt osa meie üliõpilaskonnast. Ning kui arvele võtta, et Tartu Ülikooli ja Üliõpilaskonna vahel senini alati laitmatu teine-teise mõistmine on aset leidnud, siis ei tahaks uskuda, et mainitud õppekorralduse küsimuski komistuskiviks saada võiks.

A. Peel.

Üliõpilaste varematest ja nüüdsetest kunstisuhetest.

Kui 28. veebruaril s. a. avati Pallase järjekorraline kunstinäitus, siis kinnitas kohalik ajaleht avamispäeva näitusekülastajate harukordset rohkust. Võib aga märkida siinkohal, et kunstinäitusel käijate enamik kuulus akadeemilisse ringi. Loomulikult tuleb tunda aina häädmeelt, et nüüdisajal jätkub veel tähelepanu kunstivaatamisele ja et — just akadeemilises kihis pole allamäge minekut kunstihuvis.

Kuid sel puhul kerkivad mõningad mõtted meie kunstikultuuri ja ülikooliga seotud noorema haritlaskonna tänapäeva suhetest. Eesti kujutav kunst on viimaste aastate jooksul arenenud isolatsiooni teed,

ta on muutunud erialaks, millega tutvume siin-sääil näitusil, ajakirjanduses, kuid ta ei moodusta enam nagu tarvilikku rahvuskultuurilist nähtust, millega meil oleks vahenditu suhe ja mida rakedaksime endastmõistetavalt enda ühiskondlikku ellu. On tekkinud olund, mis põhiliselt on väär meie rahvusliku kultuuri loomulikule arengule. Ning süüdi selle ebaloomuliku seisundi tekkimises kannavad võrdselt mõlemad pooled — nii kunstnikkond oma erialaliste organisatsioonidega, millede tegevussuund on käinud vaid oma rada, oskamata ja tahtmata leida sidet ühiskondliku kultuuritahtega ja meie haritlaskond, kes vähe on

osavõtjānu ilmutanud rahvuskultuurilistes üritustes viimaste aastate kestel. Kuna nüüd võib aga märgata sootu teistlaadi häälestust meie üliõpilaskonna mõtteavalduses rahvusliku omakultuuri suhtes, siis võib kerkida küsimus päevakorda ta endaalgatusosavõtuks kogu meie vaimlise elu nähetest ja tekkida korrektuuritarve akadeemilise noorsoo praegustes suhetes kujutava kunsti alalgi. Et üliõpilaskond võib otsustavalt kaasa mõjuda meie vaimliste aladesse süvenemisel, on vist küll tõsiasi, mis ei vaja pikemat seletustööd. Ja samuti võiks kindel olla, et tulemused poleks väikesed, nii nagu eesti üliõpilaskonna teened varem eesti kunstiarengus pole olnud kõrvalised, kui ainult rahvuslikud noodid ka nüüd meie üliõpilaskonnas suunduks positiivsele teotsengule.

Enne kui puudutada teid, mille kaudu võiks astuda üliõpilaskond kujutava kunsti rakendamisele oma kultuursihtide taotlusel ja samal ajal kaasa aidata kujutava kunsti arengulegi, olgu toodud mõned vihjed varemast suheteist üliõpilaskonna ja kujutava kunsti vahel.

See oli eesti kunsti ühiskondliku leviku algpäivil, kui meie ülikoolinoorsugu etendas kandvat osa kunsti esimeste sammude teostamises. Eesti üliõpilaste kaasabiga algas Noor-Eesti kunsti tutvustamist laiematele eesti ringidele ja püüdis kodumaal pinda luua kunstnikele teotsemiseks. Ja kui sellel ei puudund oma lühike eellugu, siis seondus see samuti meie eesti üliõpilaskonna ajalooga.

Kui aastal 1906 avati Tartu Põllumeeste Seltsi näitusel kunsti osakond, millega algab eesti kunstinäituste areng, siis võisid eesti üliõpilased näituse otsesest korraldamisest osa ja kunstiosakond Põllumajanduse Näitusel asetseis üliõpilaskonnas — Eesti Üliõpilaste Seltsis.

Aastal 1909 korraldati II Eesti Kunstinäitus, esimene iseseisev kunstnikkude esinemine Eestis. Kuigi õnnelikuks algatajaks oli Noor-Eesti, siis lähemad organiseerijad kuulusid sel puhul üliõpilaste hulka. Ning järgmisel aastal, mil Noor-Eesti algatusel toime

pandi III Eesti Kunstinäitus, oli eesti akadeemilise noorema häritlaskonna osavõtt otse suundamääravaks eesti kunsti arengule. Vähesellest, et ka siis kandsid organiseerimistööd päämiselt üliõpilaskonnas kuuluvad inimesed, üliõpilased osutusid ka paremikuks toetajaskonnas, kunsti tutvustajateks laiematele ringidele, isiklikeks ostjateks ning kolleksionääreks oma organisatsioonide kaudu. 1910. a. loeme „Postimehest“ nr. 240 märkuse, pääkirja all: „Kes on Eesti kunsti toetajad?“ et „suurem osa kolmandalt kunstinäitusest ostetud töödest on kehvemate häritlaste ja ülikooli noorsoo poolt ostetud.“ Ja sama aastat ning nime kandvat päevalehte nr. 241 lehisedes leiame veel enamgi teateid eesti üliõpilaste osast kunsti toetamises: „ostjatest on suur enamus Eesti üliõpilasi, kelle pääle kokku üle poole ostusummast langeb, siis veel kehvemad Eesti häritlased, sakslane ja soomlane.“ Nii kõlab retsensiooni lühike märkus. See oli ajal, mil kunstikultuur algas juurduma kodumaal, selle tähenduse otsesemas mõttes, kuna enne seda polnud mõeldav kunstniku tegevuspaigaks kodumaa valik. Ning aluserajamine kunstile omarahvuslikes kihtides tekkis just eeskätt hõreda eesti häritlaskonna ja väiksearvulise eesti üliõpilaskonna kaudu. Öieti selgus vaid üliõpilaskonna kaudu, et kodumaalgi kunstnik võiks koheneda nii vaimliste huvide tõusu, kui materjaalsete aluste tekkimine tagajärjel. Ja üliõpilaste osavõtt kunstiküsimustest oli koguni seevõrra elav, et kaalumisele võeti Eesti Üliõpilaste Seltsis Eesti Kunstimuseumi asutamise võimalus.

Selle hooga osavõttu põhjusteks kõnesolevast alast polnud üliõpilaskonnas muu, kui akadeemilise noorsoo intensiivsem kaasaskäik kõigis avaliku elu nähetes ja eriti kultuurküsimuste üritustes. Seda juhtis noil aegadel tugev rahvuslik enesetunne, mis valitses enamiku Tartu eestisoost üliõpilaste keskel. Majanduslikud soodsamad tingimused tulevad vaevalt sel puhul arvele, kuna rahaline seisund üliõpilastel polnud tänapäevast palju erinev. Omakord tõendavad tol-

leaegsed kirjad kunstnikelt, et III Eesti kunstinäitusel müüdnud teoste eest summade säämine toimus raskesti ning pikka. Osavõtu teguriks oli nii siis vaid huvi kunsti vastu — ja just eesti kunstnikkude toodangu vastu. Ja huvitav, kui jälgida Noor-Eesti kaasaegsete kunstnikkude paremate teoste asukohti, siis leiame neid eranditult vaid tolleaegsete üliõpilaste kodudest ning äsja ülikooli lõpetanute häritlaste juurest.

Kuid vahepeäl, aasta paarikümne kestel, pole seda traditsiooni jätkatud ses ulatuses, kui avaldus see 1910-te aastate ümber. Nii nagu üliõpilane üldiselt oli tõmbunud tagasi avaliku elu osavõttust, nii oli ta taandunud ka kunstiküsimusist vähereageeriva edasiõppija tasemele. Ainult harva, enamikus juhuslikult, kuuldus üliõpilaskonnas huvi kerkimist kunsti vastu. Ja väheeraldava nähte on annud kõnesolevas küsimuses vaid mõned üksikud vanemad organisatsioonid, kes aegajalt omandanud kunstnikelt oma ruumide kaunistamiseks mõne teose, ehk annetuse saanud selle vilistlasringidelt.

Suurema originaalteoste kogu eesti kunstnikelt omandab Eesti Üliõpilaste Selts, kellel on tooteid Weizenbergilt, Koordilt, Melnikult, Starkopfilt, Mäelt ja Viiraldilt. Siis omandavad veel: Naisüliõpilaste Selts teoseid Starkopfilt ja Olelt, EÜS. Veljesto — Mäelt ning korp. Sakala — Starkopfilt. See oleks ka kõik nimetamisväärt mida teame omavat meie arvukas üliõpilaskonnas omandanud kogu väärtuslike kunstiteoste poolest. Ning loeteldute hulgas kuulub ainult üks nende keskele, kes ise omal algatusel on omandanud teoseid kunstinäitustelt ja ateljeedest, kuna teised organisatsioonides olevad teosed kuuluvad annetuste kaudu saadute arvu.

Kuid siin peaks kindlasti tulema muutus. Eesti üliõpilaskonnas ei tohiks olla ükskõikne oma kodu kunstilise suhtes — juba algelise esteetilise tunde tõttu. Veel enam aga nõuaks kunstisuhetumisesse erksust meie rahvusliku endatunde olemasolu, millest viimisel ajal tahab tõendust anda üliõpilaskonna teotsemislaad.

Stud. hist. Helmuth Ottokar Ilme. †

Pimedal ja pakasel ööl, mil kiunuv tuul keerutas lund vastu akent, kustusid inimese silmad . . .

Täis noorusjõudu, julgust ja tahet tungisid Sa edasi. Väärastid kõige kindlamad oma rahulise pilguga. Sa kõnelesid tulevikusammudest ja kavatsusist, kuid jäid tardunult seisma — olid esimene, kelle surm röövis Ü. S. Concordia kaasvõitlejate perest.

Helmuth Mamberg.

Mõistagi ei või esialgu oodata säärast elavat osavõttu üliõpilaskonna poolt vaimlistesse avaldustesse, kui valitses Noor-Eesti algja keskeapäivil, kus iga üksik üliõpilane ja hariduskehvur kogus ja toetas oma majandusliku seisundi kiuste kunsti ja kirjandust. Selleks on veel liiga suured tõkked ajavahemikul arenenud ükskõiksusest meie üliõpilastes vaimliste nähte suhtes. Aga seda suuremal määral võivad kaasa mõjuda üliõpilaste kunstikultuurile lähendamisele organisatsioonid, milles tänapäeva üliõpilane veedab enamiku oma vaba aega.

Röökijooni võib leida säärasele suhtumisele kunstialasse soome üliõpilasosakondade kodudes. Sää on endastmõistetav, et osakondade ruume kuunistavad vanemate ja lugupeetavamate endiste osakonnaliikmete portreemaalingud ja

büstid ning seintel võib sageli leida soome paremate maalijate teoseid.

Sellel algatusel oleks meie nüüdsetes oludes ka teine kaugeleulatavam tähtsus. Nagu ülal märgitud, on meie tänapäeva kunstipoliitika salgamata osati jooksnud ummikusse. Ligi kümneaastane ametlik kunstipoliitika — kultuurkapitaliga eesotsas — on annud säärase üllatava tulemuse: seltskond ja kunst asetsevad erilahtris, viljatud ja võõrad üks-teisele. Nagu juhuslikult võib kuulda, et erainitsiatiivil on omandatud mõni teos kunstnikelt, kuna suuremalt osalt on valitsemas põhimõte, mille põhjal kunstistatud kuuluvad väheni või enam ametlike asutuste kohustustesse ja huvipiirkonda. Juhul, kui asuks üliõpilasorganisatsioonid kunstiteoste omandamisele, oleks tehtud märgatav samm lähemale meie tulevase kandva ha-

ritlaskonna kunstihuvi tõstmiseks ja kunstilevitamiseks juhtivas ühiskonna kihis.

Arvatavad rahalised raskused ei või olla põhjuseks nende mõtete elluviimise luhtumisel, sest juba ühe liikme keskmine aastamaks võimaldaks tänapäeval küllaldaseltki nimeka't kunstnikult omandada teose. Juhul, kui organisatsioonid võtaks kas või 100 krooni oma aasta eelarvesse kunstiteoste ostuks, oleks tagatud mõnede aastate kestel sootuks kodusem kultuurimulje meie üliõpilasorganisatsioonide külastamisel. Ainult tahet oleks vaja et päevakorda võtta kunsti levitamist ja toetamist ning tulemusrikkalt võiks meil akadeemiline noorsugu kaasa aidata ühe tähtseldava rahvusliku kultuuriala edendamisele ja elustamisele.

R. Paris.

Hõimutöö paharettidest.

Kas meie hõimuliikumisel on õige suund ?

Käesoleva semestri alul leidis soome ajakirjanduses aset oma-taoline poleemika. „Uusi Suomi“ veergudel keegi eestlane (Emmy Heino) kirjeldas omi muljeid Helsingist, pealkirja all „Tallinlane Helsingis“. Autor püüab kõigiti naeruvääristada eestlaste lugupida-

mist ja sõprust Soomele. Ta kriipsub eriliselt alla Helsingis valitsevat rootsimeelsust ja näeb selles linnas ainult välist suurepärasust. Rahvas on tuim ja tal puuduvad igasugused tunded. Suurlinnalikus on paigutanud soomlasele südamemele masina. Soomlased

ei tunne neidki kombeid, mis Eestis on selged igale algkoolilapsel. Helsingis leiab ta elegantsuse puudust ja hindab Soome naise tasapinda madalaks: viimane ei pane küllaldast rõhku riietusele, kannab suurt kinganumbrit jne. Autor teeb lõpuks otsuse — soomlane on üldse

metsiku südamega, kuna Tallinn oma ajalooliste tänavkitsustega ja rõõmsa rahvaga on lähem ja süm- paatsem.

See küllaltki naiivi laadi enese- paljastus leidis veel sapisema vas- tuse järgmises „Uusi Suomi“ püha- päeva numbris pealkirja all: „Hõi- muromantika kuupaistelt päikese- valgusse!“ Autoriks on soomlane (mag. Astrid Reponen), kes tea- duslikul otstarbel veelis läinud se- mestril mõne kuu Tartus. Vastu- ses on püütud tähelepanekutega eelnevat artiklit veelgi üle trum- bata. Mida kõik meie kuuleme seal Eestist: Eesti on soomlasile huvitav seepärast, et ta on eri- nev Soomest (!) Eesti naised koke- teerivad, harrastavad pinnapealseid kombeid, kannavad tänaval siid- kingi jne. Päris rahvaluulelisel viisil leiab artiklis käsitlust küsi- mus, kumb kiitleb rohkem, kas eest- lane või soomlane. Eestis ei tunta kombeid: kinos ja raudteejaama- des on tung niisugune, et kardetav on liikuda. Autor on Eestis oleku ajaga veendunud selles, et Emmy Heino arvamisid on ühtlasi paljude eestaste mõtteavaldus. Ta ei ole isiklikult kogu Eestis oleku ajal kogunud erilist sõbralikkust või

vastutulelikkust. Ainult niipalju leiab ta ühist nende kahe maa vahel, et mõlemad tuleks saata Prantsusmaale või Inglismaale õp- pima kombeid.

„Uusi Suomi“ teeb mõlemast kirjutisest järeldused: „see mõlema- poolne mõtteavaldus tõestab kui- võrt mõttetu on jätkata romanti- list hõimuvendlust eestlastega, Üks- teise mõistmisel ja koostööl peaks olema tööline põhi. Selleks ei jatku läinud aastate omamoodi ühtlasist kannatusist ega jatku keelelisest või antropoloogilisest sugulusest, kui rah- vad on nii erinevad (!)“ Leht paneb süü just soomlasile, kes mõtlevat liialt romantiliselt. Sellase mõtle- misviisi tulemus ollagi, et tulevi- kuskki Soome võib jääda enesest noorema, kuid roovilisema naabri narrida.

Mis puutub mõlema daami enese- väljendusse, siis ei aita seesugu- seid paharette parandada ükski hõimutöö: jätkub ju alati niisugu- seid hõimlasi, kelle appertseptsioo- nivõime ei ulatu kaugemale viisa- kusekombeist ja kinganumbreist, kellele ei saa hääoiuks kaasa ai- data ühegi maa hõimuklubi. Nagu pealegi selgub eestlase kirjutisest, ei ole sellel lähemaid kokkupuu-

teid soomlastega olnudki, kuid tun- dub veidi imeteldavana, et ka soom- lane, kellele oli avatud ometi või- malus kokku puutuda meie teadus- likegi ringkondadega, ei ole ula- tanud nägema kaugemale neist pinnapealseist asjust. Lisandub aga „Uusi Suomi“ küllaltki julge ja terav etteheide. Kas selleni on meid viinud senine hõimutöö?

Hõimutöö on seni olnud suurelt osalt mõlema maa üliõpilaskonna südameasjaks. Soome Üliõpilas- konnas leidsidki need kahe kibeda isamaalase esilekutsutud mõtte- avaldised erilist tähelepanu. Hel- singi Akadeemiline Hõimuklubi, tulise hõimusõbra prl. Maini Lehto eestvõttel korraldas 31. I 32. dis- kussiooni- koosoleku nimetatud kir- jutiste ümber. Koosolekust võtsid muuseumi osa kõik sel ajal Helsin- gis viibivad eestlased — stipen- diaadid. Senisele hõimutööle hei- deti tugevasti ette selle kitsapiiri- lisust ja süüdistusi langes mõlema maa tegevusele. Mitmepoolsete elavate läbirääkimiste järele võeti üksmeelselt vastu järgmised otsu- sed:

1) **Helsingi Akad. Hõimu- klubi võtab nüüdsest peale oma hoole alla kõik sinnasõitvad**

Kunstiühing «Pallase» XIV järjekorraline kunstinäitus.

28. veebr. — 20. märtsini s. a.

Ei või öelda, et kõneall olev näi- tus oleks teosterohke. Kui varemad „Pallase“ näitused esitasid kaugelt üle saja teose, siis käesoleval leiame vaid 89 väljapanekut. Kuid et esi- nejategi arv piirdub 15-nega, siis võib saada üksikult küllaldaselt ülevaatic pilt nende viimase aasta töö laadist ja tulemustest.

Skulptuuris esinejaid sedapuhku on kolm: Kr. Mark (Mey), V. Mel- nik ja F. Sannamees — kõik vare- malt tuntud kujurid, kuigi Kr. Mark on viimaste aastate jooksul vähem esinenud.

Kr. Marga välja panekud on väikeplastika alalt. See on šarž- skulptuurilise iseloomuga käsitluslaad nagu see Kr. Margale on olnud omane varemajgi ajal. Oieti aval- dub neis väljapanekuis suvitaja — kunstniku toodang, millega ta fiksee- rib ümbritsevate tüüpide koomilisi vormiaivaldusi, päämiselt väliseid, karikatuuri kalduvaid jooni mingi

koduse huumoriga. Nagu teemistik on valitud lähemast reaalsast ümbru- sest (Laps koeraga, Naine lehmaga, Suvitaja, Peremees ja sulane, Korpo- rant) vahelduva päevakestel silus- tikuga, nii on ka tehnika võtnud impressionistlikkusesse kalduva ilme. Vormiviimistlus ja vormimõju on seekaudu jäänud tagaplaanile ja ase- tub lustika ning kerge tüüpide üld- iseloomustamisega.

V. Melnik esineb ühe figuraalse kompositsiooniga ja kolme portree- teosega. Ta väljapanekuid aratab erilist tähelepanu figuraal-komposit- sioon „Puhkav naine“ milles kujur ilmutub selget oskust viimistleda paenduvatki materjali graniiti vormi ja rütmitudega. Selle teo- se puhul võib jälgida Melniku põhilist kujuri-iseloomu: ühtlustada ja siduda vorme tervikuliseks mõ- juks, ilma et seejuures kaoksid lä- hemad vormivarjundid. Kõnesolev teos kuulub salgamata parimate

hulka näitusel ning senises Melniku toodangus. Graniidimaterjali käsit- lusviis annab otse virtuoosliku tõen- duse ta tehnilistest võimetest. Sama skulptuur oli mõõdunud aastal välja pandud Helsingis soome kunsti aas- tanäitusel, mil puhul temale osaks sai üldine kiitev tähelepanu kogu soome kunstiarvustajate pere poolt. Kuid graniidist „Puhkav naine“ pakub veel kõrvalistki huvi: harul- dane teos ses mõttes, et endale leid- nud eraisikus, dr. Kotkases ostja, nähe millest eesti kunst võrdlemisi võõrdund viimastel aastatel.

Portreeteostest Melniku väljapa- pekuis väärib erilist nimetamist „Pr. Sinka“ marmorportree. Hästi läbi viidud karakteristika ülearuse vormidetaillideta on iseloomulik sellele teosele. Tundub koguni, et kujur on osanud tõsta portreelist lähedust materjalivalikuga. Nimetatud toostega suhteliselt oleksid K. Luiga ja kirja- nik K. E. Sõõdi portreed graniidist,

eesti üliõpilased, kes oma sinnasõidust Klubile teatavad.

2) **Helsingi Akad. Hõimuklubi võtab omale eriliseks ülesandeks Eesti ainete käsitlese ja propaganda ajalehe veergudel ja raadios.**

3) **Helsingi Akad. Hõimuklubi loob oma juures eesti keele osakonna, kelle ülesandeks jääb eesti keele harrastus.**

4) **Helsingi Akad. Hõimuklubi võtab oma ülesandeks mõlema maa vahel kirjanduse vahetamise.** (See ülesanne oli hõimupäevade resolutsioonidega pandud eritoimkonnale, milline lõpetas oma tegevuse ühes hõimupäevadega).

5) **Helsingi Akad. Hõimuklubi esineb Haridusministeeriumile ettepanekuga, et eesti keel võetaks keskkoolide kavva.**

Mis puutub viimast otsust, siis teatavasti eesti keele õpetamine oligi korra soome keskkoolide õppekavas, kusjuures õppijaid leidis suurel hulgal. Eelarve kärpimisel aga kõrvaldati eesti keel koolidest.

Nagu eeltoodust selgub, viitavad teatud otsused peaaesjalikult üksteise keele ja kultuuri tundmaõppimise vajadusele. Hõimuaade ise, niisugusena kui ta on, ei tule muudugi arvustuse allagi, kuigi sääl on romaantilist ainet. Mis olekski

vähemhuvitavad. Kuna neis vormikäsitus avaldub vaid liig üldises iseloomustuses ja materjali karakter kõneleb veel liiga tugevalt. Viimane asjaolu võis olla veel mõned aastat varem parimaks tunnuseks skulptuuris, kuid sellel põhimõttel on nähtavasti samavähe püsi, kui kõigil tehnilistel eelarvamustel kunsti alal. Igatahes tõendab Melniku naisfiguur, et iga materjal on vaid abinõu endaväljendamiseks ja rakendatav nii, nagu nõuab ja lubab seda kunstniku endaväljendamise tarve.

F. Sannamees annab sel näitusel väheste teostega, aga seda selgemalt, ülevaate oma portreekunstis iseloomust. Tema kolmes portreeskulptuuris leiame eritehnikaid ja lahkuminevaid käsitluslaade, millist tunneme Sannamehelt. Ta loomingu aluseks on ilmselt portreeritava isikulähedane karakteristika. Neis tundub lähtekohti klassilisest rooma kunsti põhimõttest, milles eeskätt vaatlusele ja hindamisele võeti sarnasuse küsimus kunstiteose ja portreeritava isiku vahel. Selles mõttes moodustavad Sannamehe teosed

selle vastu, kui kahe maa noorsoo vahelises suhtumises on romantilisi tõekspidamisi! Ajaloolised tõsiasjad räägivad ise eneste eest ja asjale aina kasuks. Ei saaks „Uusi Suomi“ vist isegi uskuda, et sel aatel ei oleks ka tulevikulist alust.

Kogemused on näidanud, et meie tunneme üksteist soomlastega liialt vähe. Tunneme nii vähe, et esimesegi kivi puhul komistame kõrvalde õigelt teelt. Üksteise tundmise puudust võib kogeda alatasa soome üliõpilaspõlvil liikumisel. Üksteise külastamine ja ühised pidutsemised ei aita nähtavasti üle sellest puudest. Kui kaks rahvast on ajalooliselt asetatud nii tugevasti ühte, kas ei ole siis teid neid viia üksteisele lähemale? Neid teid on.

Ei saa kõnelda eesti üliõpilaste seas hõimumeelsuse puudumisest. Meil on sel alal mõndagi tehtud. Ometi leidub meilgi veel sedavõrt barbaarset laadi hõimutööd, et otse imestama peab. Oleme küll üle sellest ajast, mil mõni meiepoolne stipendiaat kasutas võimalust selleks, et tõrvata oma kaasmaalasi Soome „Üliõpilaslehe“ veergudel. Ka sel viisil on meil tehtud hõimutööd!

Hõimupäevad oma senise kor-

raldusega on annud küll tutvumise võimalasi, ometi mitte tundmaõppimise võimalusi sel määral, kui seda tarvis. **Ainult üksteise keele ja kultuuriliste püüete tundmaõppimine ja hindamaõppimine saab olla kõikumatuks toeks hõimuliikumisel.** Seda tõsiasja peaks **hõimupäevade korralduses** eriti rõhutama ja vastavalt rõhku pandama sisulisele küljele. Laiemad hulgad esijoones peaksid leidma koostöö võimalusi, mitte ainult hõimuesindused.

Teine tähtis tegur on tingimata **stipendiaadid.** On seni selgeid tulemusi neis ringkonnas, kus meie stipendiaadid on rohkem liikunud, mõistetakse Eestit sootuks teisiti, kui mujal. Samuti on meil viibinud soomlasist-stipendiaatidest saanud Soomes suuremad hõimusebrad. Suur puudus peitubki seni selles, et soome naisüliõpilastele ei ole ainsatki stipendiumivõimalust Tartus. Tulejaid oleks siitpoolt küllalt ja suuri hõimusõpru. Kui meie üliõpilaskonna piiratud eelarve ei luba selles asjas astuda samme, siis võiks meie naisorganisatsioonide ühine tahe ehk lahendada selle küllaltki tähtsa tühi-koha meie hõimuliikumises.

Erika Veidenbaum.

vastandi Melniku omadele, kuna viimasel leidub rohkem ühist tüüpi ja vormide formaalset mõju taotlevat iseloomujoont. Kuid Sannamees ei lange seejuures kaugeltki väheestelisse naturalistlikku käsitluslaadi. Ta omab õnneliku seose moodsa plastilise kooliga. Tallinna linnapea A. Uessoni portree on jõuline omas vormis ja portreeelises karakteristikas. Samuti kuulub koolinõuniku J. Raua portree puumaterjalis läbituntute, kätsete skulptuur-teoste hulka. Nii nagu F. Sannamees rakendab erijuhtudel, portreeritavast lähedes, teist materjali ja käsitlusviisi, nii tunneme tehnika knjnemist admiral J. Pitka portrees impressionistlikuks osavaks prongsimõjuls.

Maali ala vaatlusel sel näitusel peaks peatuma mõne reaga sellel üldisel iseloomujoonel, mille esinejad kunstnikud põhjustavad. Selles võib tillatada meid lähtekoha ligisus vaatamata sellele, et esineb ligi kümme väljakujunenud kunstniku. Kõigile neile on omane toonis-maalimine, ilma et esile kerkiks seejuures tugevamat isikupärast värvi ja vormiotsingut või aimestiku probleemi. Küll leidub

vahet selles, et üks esinejaist tarvatab rohekaid-violett värvikombinatsioone, teine sinkjais-rohekaid varjundeid ja kolmas pruunides — nägemise meetodit ning eraldunisi avaldub portreede, natüürmortide ja maastikumaalingute ainevalikus, kuid tugevaid probleeme väljapaistva lahendusega leidub vähe. See on mingi tasavägine võimete rahulik esinemine, mida märkame maalijate toodangu vaatlusel. Ja huvitav on veel seejuures asjaolu, et neid toonismaalimise süsteeme harrastatakse kahekolme maalija kaudu samas toonis. Stüvenemise puudust võib vaevalt seejuures ette heita, seda on olemas küllaldaselt üksikuid, kuid isikupärasemat, jõulisemat tulemust tahaks näha maalijaill.

A. Bergmann esineb arvukate maastikkudega, akti ja portreedega. Maalingud on peetud eranditult sinkjas-rohekas toonistikus, mida tunneme ta varematest teostest. Läbi viidumad lõuendit esitab maastik nr. 14 mille tühtlane ja tugevam tunnetus tõstab selle maalingu parimate hulka kogu näitusel. Lähedane koloriidilt Bergmannile on J. Püts epp,

Üliõpilaskonna rahvuslik kõnelend ajakirjanduse kõverpeeglis.

Meil on kujunenud kauniks kombeks, et vabaduspäeval on kutsutud üliõpilasi kõnelema, eriti maale.

Kui viimasel ajal, tingitud rüüstavast majanduslikust olukorrast, nagu pessimismi puhangud maad võtavad, kui tihti nagu hoopis lootusetult ja ükskõiksest suhtutakse meie kallimasse aardesse — eesti rahva sõltumatule iseolemisele, siis pidi vabaduspäev olema jälle seks päevaks, mil sini-mustvalge lehvides üle kogu maa, meie ka enda hinges kord järele mõtleme ning selgusele tuleme iseseisvuse ning vabaduse väärtuses. Ning just tänavu pakkus üliõpilaskond enda abi laiaulatuslikumalt ja pidulikumalt vabaduspäeva pühitsemiseks.

See püüe leidis vastukõla, nii maal, kõnelejate nõudmises, kui ka üliõpilasingkonnas, kõnelejate pakkumises. Nagu samas „Üliõpilaslasehes“ kõnelennu aruandest lugeda, peeti 136 kõnet üldse. Näitas sedamoodi, nagu võiks hakata rääkima juba sidemete tihenemise-st rahva ja üliõpilaspere vahel.

Võis arvata ka seda, et avalik arvamine ka sellisele üliõpilaskonnale ausale püüdele hindavalt ja abipakkvalt suhtub.

Kuna osa ajakirjandust suhtub üliõpilaste kõnelendu küllalt häätahtlikult, tuues aeg-ajalt teateid kõnelennu ettevalmistustöödest („Päevaleht“, „Postimees“, „Vaba Maa“, „Sakala“ jne.), siis osa ajakirjandust aga n. ö. „vaikis surnuks“ rahvusliku kõnelennu — (eesotsas „Kaja“ ja „Rahva Sõna“).

Erilist aktiivsust näitas „Kaja“: esmalt kõnelennust küll hoopis vaikides, kuid pea lausa „materdades“. Nii loeme „Kaja“ vabaduspäeva aktuste kirjeldistes küll sellest, kuidas mõni põllumeeste kogude tegelane on kõnega esinenud, kuid mõne üliõpilase kaastegevust aktusel otsime asjatult — isegi nimesid ei nimetata. Sama rada sammub „Rahva Sõna“.

Selge väljenduse leiab see senine „vaikimine“ kogupõllumeeste ja asunikude kongressil „Estonia“ kontsertsaalis, nagu „Vaba Maa“ kuuleb (nr. 52. 2. III 32.): „Rohkesti nuriseti Tartu üliõpilaskonna poolt 24. veebr. maale saadetud üliõpilaste kõnelennu korralduse üle. Kõned, mis üliõpilased maal pidanud, olnud põlluharija-rahva vastased ja kokku seatud rahvaerakonna staabis rahvaerakonna põhimõtete kohaselt“. Nüüd sõandab A. Tupits

päris juhtkirjas „Pärast kongressi“ juba lausuda („Kaja“ nr. 54, 4. III 32.).

... kuidas maa tõsiselt nurisib, et rahvaerakonna politikamehed 24. veebruaril organiseerisid üliõpilaste kõnelennu sellisena, et see sisult on kujunenud rahvaerakonna hässitusning kihutuslennuks, kui vabaduspäevaks niisuguseid „kõnelejaid“ maale saadetakse, siis ei lubatud neile tulevikus enam jaama vastugi minna.“

„Kajas“ nr. 57, 8 III s. a. ilmub veel kirjutis päalkirja all „Erakondlik ässitustöö rahvusluse sildi all“. Siin räägitakse Rahvuslikust kõnelennust juba jutumärkides ning nimetatakse kõnelejaid rahvaerakonna agitaatoreiks, kellele üle maainimeste meelepaha olla suur olnud.

„Rahva Sõna“ ühineb täiel määral selle kõnelennu maha tegemisega ning „kuuleb täiendavalt“:

(„R. S.“ nr. 50, 4. III 32.) et „väga paljud neist kõnedest olnud vaid maksva korra põhiseaduse ja demokraatliku korra materdamine, fashistliku liikumise õhutamine eesmärgiga. Kasutatud vabaduspäeva selleks, et põhiseaduse muutmist propageerida ja rahvaerakonnale, kui ainsale õigele Iisraelis reklaami teha.“

Sellesuunalisi kirjutisi on ilmunud „Kaja“ ja „Rahva Sõna“ veergudel veel mitmeidki. Õige ük-

kellede sinkjas toon meenutab õhtust, tulevalgelmaaliitud töötamisviisi. Nagu Bergmann vähe muudab oma käsitluslaadi teemide vahetusel, nii on Pütsepalgi samaväärne toonitulemus stüzeemuutusel. Ka kompositsioon (№ 62) ei lisa uut ta viimistluse, mille puhul tahaks näha suuremat püsivust tüüpide ja üldise ülesehituse suhtes. Kuid siiski, „Kevad“ nimelises maalingus tundub omapärast dekoratiivset suhet — vaatamata sellele, et teos on tulnud osaliselt viimistlemata näitusele. A. Juhani ja N. Kummits kuuluvad sellesse rühma, kes oma värvides meenutavad vanu muuseumimaalinguid. Eriti A. Juhani töodes toimub värvinägemine läbi tumedaks tõmbunud värvivarjundite. On küsitav säärane väljumine värvikäsitluses noore maalija juures, kuna tohiks veel arvesse tulla ometi värskest ja vahenditult nägemismeel ja vormisuhete loomine. Pole kahtlust, et A. Juhani joonistu-

sed on väärtuslikumad ta toodangus, milledes tundub tugevat joonistajakätt ja vormitabavust.

N. Kummits kuulub oma maalingutega samasse kategooriasse kuhu Juhani, vahega, et ta on omapärasem tumedate toonide käsitlusel ja otsekohesem ka teemi valikus.

A. Kesner on ootamata muutnud endise koloristliku käsitluslaadi ning asunud võrdsest teiste maalijatega eelarvamusliku värvi ja vormiesitamisele. Kuna muudatus ta käsitluslaadis on tulnud järsku, siis pole veel põhjust eriliselt peatuda nende juures enne, kui selgunud pole selle käsitluslaadi viimistletumate teoste iseloom.

N. Triik ja A. Triik-Põllusaar annavad näitusel töös erirühma teoste ühtlase toonistikuga. Vahe on vaid algõulises Triigi esinemises, mis enesest ei lisa uut ta senisele toodangule väljaarvatud pääjoonistus (№ 79) oma värskestusega.

Lahusseisev maalijaist on J. Nõmmik. Kuigi temagi teostes valitseb tooni käsitlusviis, on ta maastikud huvitavad tundelikkuse ja otse jaapanliku tooniõõnsuse võtte poolest.

Ka pakub huvi H. Mugašto monottüüpjate kogu mõningate maalistite tõmmete ja virtuoosliku struktuurikäsitluse poolest ja Tiituse joonistused.

Lõpuks E. Ahase tööd. Maalida, maalida palju, igat lõuendit isetoonis, erikäsitlusviisiga, ilma stüvenemiseta vormi või värvi — see on arusaamatu nüüdisaja kunstnikukutse loogikas. Ei ole „Pallase“ näitusel sageli olnud sääraseid amatööritöid, kui seda esindavad 10 hästiraamitud E. Ahase maalingut käesoleval näitusel. Siin peaks tulema mingi muutus, kas maalijas eneses, või Pallase näitusekorralduses.

R. Paris.

sikasjaline „arvutis“ ilmus Kaja's nr. 58, 9. III 32. Pila Peetri joo-nealusena „Varakevadene kiri Tartust“. Siin on käsitatud mitmeid üksikasju, missuguseid hiljem tuleb lähemalt puudutada. Siit kuuleme ka et:

„Mõnel pool on kõneleja, kes nähtavasti oli esimest korda kõnetooli sattunud, ainult mõned katkendilised laused öelnud“.

Niis siis alul paljulubav ja kõigiti õilsalt kavatsetud kõnelend on „Kaja“ ja „Rahva Sõna“ valgusel:

1. Rahavaerakondlik hässitusning kihutuslend, mille korraldajaks rahvaerakonna staap.

2. Maarahvas pahandas selle üle ja kahetses jaama vastu käimist.

3. Maksva demokraatliku korra materdamine ja fašismi õhutamine.

Mis räägivad siis faktid. Võtaksin alul „Varakevadese kirja Tartust“ kõne alla. Esiteks päälkiri — küll kuidagi ei sobi tekstiga, sest Tartust-kirjutaja peaks ka tundma Tartu olusid ja ka kõnelennu korraldamise käiku — Tartu kiri aga näitab vastupidist:

Korraldamisel olla kõrvale jäetud organiseerumatu üliõpilaspere, mis moodustab poole üliõpilaskonnast — ometi võttis kõnelennust osa 16 org--matut üliõpilast, mis tähelepanav % on organiseerumate aktiivsusest (XI Ed. valimistel oli „pool üliõpilaskonnast“ edustatud 69-sa valimas-käinuga).

ERK liikmed olla selgituskõnedes üles kutsunud „et noortel kõnemeestel ei tule maad väljatõsta, vaid toimida rohkem linna orientatsioonis“.

Olen ise neil koosolekuil olnud ja teisi koosolijaid usutlenud — ja sellesuunalisi üleskutseid ei ole kuulnud.

Hoopis tagajärjetult katsutakse neist kirjalikest juhenditest, mis-suguseid kõnelejaile jagati, mõni lause panna poolt rääkima.

Esiteks ei ütle üksiku lause välja noppimine kunagi midagi tõendavat. Teiseks lause — Eestit nimetatakse sagali põllumajanduse riigiks, kuid puhtal kujul ta seda ei ole — üldse midagi maarahvale „hässitavat“ ei tähenda. Kirjutise autor Pila Peeter tunnistab

Valimised.

1) „Miks sa rebane hääletamas pole käind?“

„Ei ole mõtet kallis ksv! — mu hääil on täiesti ära.“

2) „Huvitav, millega Adolfi ja Erna kuramaaz ka lõpeb kord?“

„Väga lihtsalt, Adolf hääletab naiste nimekirja poolt!“

3) „Ma olen juba 130 senti ta päälle kulutanud aga ma ei ole siiski kindel, kas see hääil meile tuleb.“

4) „S. O. S. Raske on selles nimekirjade uputuses leida õiget suunda!“

hiljem isegi: „et terves maailmas puht-põllumajanduse riiki pole ega saagi olla ja seega „puht-põllumajanduse“ rõhutamine võib ainult enne valimisi figureerida.

Ettevalmistus-koosolekuil kõnelejad olla olnud „de jure ERK, de fakto — Eesti Rahvaerakonna komitee liikmed“. Kõnelejateks olid: dr. A. Luha, dr. E. Ein, mag. K. Kongo, Elmar Roger ja

Ilmar Tõnnisson — neist ei ole keegi aktiivne rahvaerakonna tegelane ja võibolla mitte liigegi.

Veel kirjutatakse „et terve vabaduspäeva pidulik meeolu on rüvetatud jämedast poliitikast“. „Oma Maa“ teatel olla Viljandis „kõneleja päris selget keskerakonna keelt rääkinud.“ Teatavasti käis Viljandis rääkimas Herman Evert, kes tuntud õige

Üliõpilaskonna rahvuslik kõnelend vabaduspäeval 1932.

Juba aastaid on Üliõpilaskonna juhatus vabaduspäevaks organiseerinud rea kõnelejaid, et rahuldada üksikutesi kohiades tulnud nõudeid. Alati oli aga kõnelejate hulk niivõrt vähene, et see erilist mainimistki ei vääri. Käesoleval aastal võeti ülesannet aga laiulatuslikumalt ja viidi see ülemaaliselt läbi. Ei ole huvituse tahe pilku selle — üliõpilaskonna suurejoonelisemale ettevõttele, lastes kõnelda ka arvudel.

Kõnelennu korraldamise mõte selisel kujul sai alguse mõõdunud sügisel korraldatud Eesli Nädalast. Üliõpilaskonna juhtivad ringkonnad suhtusid mõttesse pooldavalt, ning läinud aasta oktoobris otsustaski Üliõpilaskonna Edustus omal koosolekul — ühel häälel — vabaduspäeval korraldada ülemaaline rahvuslik kõnelend.

Üliõpilaskonna Edustuse otsust pooldasid ka mõned teised organisatsioonid, kes otsustasid kogu jõuga läbiviimiseks kaasa aidata. Peab mainima, et sellise ülemaalse ettevõtte teostamine on seotud võrdlemisi suurte majanduslike raskustega, millest üliõpilaskond — arvestades tema majanduslike võimisi — kuidagi üle poleks saanud. Appi tulid aga Vabariigi Valitsus, kes otsustas anda kõnelejaile prii sõidu vabariigi raudteedel, Kaubandus Tööstuskoda ning suurfirma Puhk ja Pojad, kes mõlemad rahalist toetust määrasid. See kõik võimaldaski pöörata ülemaaliselt üksikute organisatsioonide poole üleskutsetega, korraldada vabaduspäeval aktusi või pidusid,

kus oleks ettenähtud päevakohased kõned.

Väljasaadetud üleskutsetele vastasid 125 organisatsiooni, et nende poolt vastavad eelõõd tehakse, ning palusid saada kõnelejaid. Peale selle sai toimkond rea soovivaldisi, kus paluti kõnede koostamiseks kohapeale vastavaid andmeid saada. Osa organisatsioone, kellele poole pöörduiti, pidid korraldamisest loobuma, kuna paljudes kohtades puuduvad vastavad ruumid suuremaks kooskäämiseks talvel. Teine osa loobus kõneleja kutsumisest liig kauge asukoha tõttu raudteest.

Mis puutub kõnelejaisse, siis oli toimkonnal alul kartus, et üliõpilaskonna laiemad hulgad küllaldaselt soojalt ei suhtu ettevõttesse. Rõõmustaval kombel osutus see aga täiesti ekslikuks. Üksmeelselt kõik organisatsioonid, peale ühe, samuti organiseerumatud ksv! ksv! lubasid kaasabi — ning aitasid võrdlemisi kerge vaevaga rahuldada nõudmised kõnelejate järele. Peale nende lubas kaasabi hulk soliste, kes ka esinesid siin-seal pidudel ja aktustel.

Üldse sõitis välja 151 ksv! ksv! Sellest arvusi andis Tallinna Tehnikumi Üliõpilaskond kõnelejaid 21-te kohta.

Üldse peeti vabaduspäeval väljasaadetud kõnelejate poolt 136 kõnet, neist 66 aktustel 68 mitmesugustel pidudel ja 2 kõnekoosolekutel. Peale selle peeti 11 kohas usuteaduskonna üliõpilaste poolt päevakohaseid jumalateenistusi. Solistidena esinesid 19 ksv! ksv! Kui arvesse võtta, et

korraldus esmakordne ja et saartele halva ühenduse tõttu kõnelejaid saada ei saadud, võib kõnelendu kõigiti rohkearvuliseks ja nagu esitatud aruannetest näha, ka kordalainuks lugeda. Suur osa kõnelejaist said oma ülesandega kõigiti hästi toime, kuna kogemused esinemiseks varem olemas olid. Teine osa täitis oma ülesande ka kõigiti rahuldavalt, kuna toimkond vastavad eelkoosolekud korraldas, kus küsimusi lähemalt läbi arutati. Juhtus küll ka üksikuid viiperusi kõnelejate järsu haigestumise ja hilinemise näol — neid aga vaid paar-kolm. Igatahes andis aga lennu korraldamine palju vajalikke näpunäiteid ja rea kogemusi edaspidiste lendude korraldamiseks.

Väljasõitnud esinejaist kuulusid seltsidesse 52 ksv! ksv! — esirinnas Eesli Üliõpilaste Seltsiga kes andis 22 kõnelejat; korporatsioonesse kuulus samuti 52 ksv! ksv! — esirinnas korp! Rotaliaga, kes andis 12 kõnelejat, maakondlikudesse kogudesse 3 ksv! ksv!, Akadeemilise Põllumajand. Seltsi 5 ksv! ksv! ja organiseerumatud 16 ksv! ksv! Siin hulgaga on ka rida vilistlasi, kes algatuksel soojalt kaasa tundsid ja kaasa aitasid.

Rahuldamata jäid umbes kümme-kond soovi — kuna nad liig hilja saabusid.

Lennu korraldamisega astus Üliõpilaskond suure sammu lähemale rahvale, katsudes kõigiti täita oma ülesannet.

Harald Raudsepp.

tasakaaluka inimesena — nii on küll vähe usutav, et just tema vabaduspäeva aktust „rüvetama“ hakkas.

Ülejäänud siin-seal vilksatunud pisted rahvusliku kõnelennu aadressil kuuluvad nn. üldisõnaliste süüdistuste hulka ja ma ei hakka neid siinkohas arutama.

Pääsüüdistus seisab siis selles, et kõnelend olla olnud rahvaerakondlik hässituslend. See süüdistus on vist väheustavaim, sest kõnelennust osavõtnud kuulusid väga mitmesugustesse üliõpilasingidesse, ning nende seas oli teatavasti mitmeid sotsialistliku maailmavaatega ning samuti põllumeeste kogude erakonna liikmeid. On siis vaevalt usutav, et need kõik rahvaerakonnale reklaami

hakkasid tegema, või jälle fašismi propageerima. Päälegi opereeritakse siin ikkagi kuuldustega.

Nähtavasti mõjub nende kahe mõiste — rahvuslik kõnelend ja rahvuslik keskerakond — kõlalin sarnasus segavalt. Kuid kõlalisest sarnasusest on ikkagi vist vähe väitmiseks „et see (= rahvuslik kõnelend) sisult on kujunenud rahvaerakondlikuks kihutlennuks“.

Kuid siit vist ikkagi seda kurja juurt otsida tuleb. Teatavasti pakkusid ERK ja ARK endi abi kõnelennu korraldamisel. Õnnetumal kombel on osa ajakirjandust tembeldanud rahvuslikud klubid kõik rahvaerakonna septsutsiks — seda küll ilma vähimagi aluseta (ERK-s on mitmeid põllu-

meeste kogude tegelasi ja koguni juhtivaid jõude).

Kajas nr. 23, 3. II 32 kirjutab R. V et „rahvusliku“ erakonna ülistamiseks on:

„asutatud Tartusse ühteaegu „rahvuslikud klubid.“ Need klubid on määratud linna kodanikkude ja akadeemilise pere kogumiseks ja kindlustamiseks „rahvusliku“ erakonna tiiva alla“.

Rahvuslikul kõnelennul ei näi olevat mingeid sidemeid rahvusliku keskerakonnaga ning vaevalt ka mõni kõneleja hakkas „rüvetama“ vabaduspäeva aktust poliitilise kihutustööga (fakte ei ole teada). Kui aga kõnelejaid aktustel sõna rahvuslus, rahvuslik tarvitasid ning kõnedes vastolusid püüdsid lepitada maa ja linna ning üksikute rahvaklasside vahel, siis nad on õieti tabanud. Ennevalmis-aegses

meeleolus aga assotseerus vast rahvuslik — Rahvusliku Keskerakonnaga ja samuti sammub ennevalimis-aegne erakonna taktika küll klassiteadvuse, küll kutseteadvuse, küll maa-linna erinevuse rõhutamise rada.

Näib seetõttu, et kõnelennu mahategemine, osa ajakirjanduse poolt, ongi ennevalimis-aegse demagoogiga vili.

Ainult kahju, väga kahju, et nõnda kaalumatu ja põhjendamatu asutakse õõnestama üliõpilaskonna õilsapäüdelist ettevõtet, Kuna „Kaja“ maal paljuloetav leht on, siin ei jää üliõpilaskonna edaspidistel kõnelendudel need lopsakas stiilis üleskutsed vist mitte mõjuta.

Kui Helsingis „Vanha Ylioppilastalo“ ukse kohalt loeme „spe-suae patria dedit“ siis meie „lootusele“ antakse rahva poolt küll ainult mahlakaid mõnitusi.

Ed. Sitska.

Üliõpilaskonna juhatus ja toimekondade juhatajad.

I rida (pahemalt paremale): E. Gerberson (II abisekretär), A. Laasi (sekretär), H. Paalman (esimees), I. Tõnisson (abisekretär), R. Tasso (laekur), V. Pärtelpoeg (I abisekretär).

II rida: A. Marmor (majandustoimk. juh.), E. Kuremaa (lugemislaua toimk. juh.), J. Juhkental (Üliõpilaslehe vastut. toimetaja k. t.) E. Sild (keh. kasvat. toimk. juh.), V. Vassiljev (revisjoni toimk. juh.). Pildilt puuduvad: A. Drawing (abilaekur), A. Peri (välisloimk. juh.)

Akateeminen Karjala-Seura 10 aastat Soome rahvustöös ja hõimupõllul.

AKS-i asutamisaeg siirdub Karjala vabadusvõitlus päevile ja Selts nägi oma asutamisel tööd ning tegevust peamiselt Soome saabunud Karjala pagulaste eest hoolitsemises, neile hariduse, töö ja mitmesuguste tegevus-võimaluste leidmises. Noil aegadel tekkis Selts mitmesuguste nõupidamiste järele eesotsas üliõpil. E. Simelius, K. Vähäkallio, R. Röykkönen, prof. L. Leiviskä ja mõned teised. Ametlik koosolek toimus 5. märtsil 1922. a. Ostrobotniaal, võttes nimeks Akateeminen Karjala-Seura.

AKS-i asutajais hõõgus eriline vastustustuli hõimuvõitluse vastu, sest tookordne pere koosnes peamiselt vabussõjast osavõtnuist, kes olid oma hõimuvaimustuse hõimuvõitluse lahingpäivil saanud, sealt kaasa toonud ja ka hiljem olid valmis kõiki hõimurahvaid vabastama.

Nüüd kümne aasta möödumisel on AKS liikumine saanud tooniandvamaks soome üliõpilaselusel ja hõimutöös. Üliõpilaselusel AKS-i esinemisega algab uus ajajärk, üliõpilaspoliitika võtab uue suuna. Oleks siis ka põhjust ligemat pilku heita nende möödunud 10-le aastale.

Tegevuskava, mis piirdus alul mitmesuguses hoolitsemises maale saabunud pagulaste eest, laieneb iga aastaga. 1922. a. lisandab juba töökava

Ingeri hõimuküsimused, Soome üliõpilaskonna rahvusküsimuse ning järgmisel aastal ka Länsi-Pohja, Eesti ja Ungari hõimuküsimused. Seltsi eesmärgist tõuseb võimakalt esikohale rahvusliku tunde ja isamaa armastuse kasvatamise püüe üliõpilasperes ja rahva seas.

Oli selge, et esiteks on tarvis saada tagatiseks hõimutööle oma rahva seas võimakas rahvuslik, aktiivne isamaa-armastuse tunne.

Sellest lähtudes Selts pidas juba alul silmas ühelt poolt Vene ja teiselt poolt Skandinaavia orientatsiooni, asetades esikohale keelekümismuse ja puhta Soome-rahvusriikluse loomise. Nii ei tarvitse võimakas rahvustunne tõusta ükski Vene, vaid samaväärselt ka Rootsi vastu.

AKS-i soomestamistöös tähtsamaiks kohiks on olnud üliõpilaskond ja ülikool. Ülikooli soomestamis-küsimuse algatas ta juba 26. X — 25., kuid senini ei ole veel saavutatud eesmärki — see näitab kui võimas on vastuvool. Olla soomlane keeles, meeles ja teos — selles on AKS-il üliõpilasperes tehtud tööl suurem väärtus. Ülikooli soomestamine on soome üliõpilasperes üksmeelseks muutunud, seda on kuulnud ja näinud nüüd ka kogu rahvas ja kaugel pole enam aeg mil teostub õigustatud algatus.

Seltsi tegevus üliõpilaselusel on annud tulemusi. Võib öelda, et AKS-i rajatud aade, hõimutöö, rahvustunde ja poliitilisel seisukohalt on peaaegu valanud täielikult Soome üliõpilasmaailma. Üliõpilaskonna arurikas koosolek ülikooli soomestamis-küsimuses ja sellele järgnev üld-rahvakoosolek on selgelt näidanud AKS-i töö ja soomestuse mõtte õiget suunda. Mitmes üliõpilaskonna ja teistes küsimustes on tulnud peamiselt Seltsi seisukohad vastuvõetavateks, see on olnud võimalik seetõttu, et AKS on küsimust käsitades silmaspidanud eriti rahvuslikke huve.

Poliitiliselt on Selts olnud kogu aeg erapooletu, küll aga kaasa tõotanud mitmete teiste, ka poliitiliste organisatsioonidega, et saavutada oma eesmärki.

Kasvatades rahvast tõsisteks isamaalasteks, seks on peetud eesmärgina J. V. Snellmanni tööd, et luua soomlastest rahvusriik ja kasvatada noori soomlastena tundvaiks, tahtvaiks ja teotsevaiks ühiskonna liikmeiks, kes võivad levitada teadmisi, et ainult iseisest mõtleval rahvas võib püsida iseisevana.

Rahvus- ja soomestusküsimuses on Selts tihedalt tõotanud koos maa noorsooseltsidega ja mitmesuguste teiste ettevõtete eesmärgi saavutamiseks.

Nimetan siinkohal vaid Seltsi koostööd Soome Hõimuga Raja-Karjalas, kus 1930 a. üle 2000 hinge soomest asuvad nimes. Ei saa valkides mööda minna ka nendest väärtuslikest uurimistöist, mis Selts teostand on rootsimeelsetes valdades maal soome noorpõlve hariduse ja kooli oludest.

Hõimutöö ja tegevus on olnud möödunud kümnel aastal õige mitmekesine. 1923. a. alates annab Selts välja ajalehte „Suomen Heimo“, mis oli alul mõeldud kõikide hõimuorganisatsioonide ühise häälekandjana. Kuna kõigile polnud see aga vastuvõetav, siis jäi leht üksi Seltsi häälekandjaks ilmates kuukirjana ca 3000 eksempl.

Karjala pagulastele töömuresemise, hariduse võimaldamise küsimused on olnud Seltsil algaastail raskemaid. Kuid siiski on leitud võimalusi hariduse jätkamiseks paljudele mitmesugustes õppeasutustes, on ellu kutsutud rida Karjala-õpperinge maale, peetud neile kursusi, asutatud raamatukogusid, kingitud kirjandust jne.

AKS on katsumud alles hoida karjalastes tuleviku usku, äratanud neis hõimuarmastust, millise töö tulemusena on karjalastes tõusev tugev optimism enda tulevikku.

Töö ingeri soomlastes jäi paari esimese tegevuse-aasta järele tagasihoidlikumaks, kuna neil enestel oli kohapeal võimakas organisatsioon. Viimastel aegadel on nad aga ühes liivlastega muutunud Seltsi lähemateks hoolalusteks.

Hõimutööst Eestiga märgin siinkohal eriti AKS-i matka Eesti 1922. a., mis oli suuremaks tõukeks meie lähenemisel teineteisele.

Ei tarvitse lugeda üles neid arvukaid kõnesid, pidusid, ettekandeid, kirjutisi hõimumaist, osavõttu üliõpilaspäevist, hõimukeelte kursuste korraldamist ja igasuguseid teisi tööabinõusid. Kui org-i juhtis alul 3 isikut siis nüüd juhib seda juhataja, abi ja 9 juhatause liiget. Tähtsamaid küsimusi otsustavad Seltsi juhataja ja kaks määratud juh.

AKS-i pere aastapäeval oma tulise aatekaaslase dr. V. O. Siveni ja stud. Baby Siveni mälestuskalmule, mille Selts püstitas 1931 a., pärga asetamas.

liiget. Kui asutajad rajasid põhimõtte, et iga liige teotsegu kaasa aktiivselt eesmärgi saavutamiseks, siis on see liikmeks vastuvõtmisel tähtsamaid nõudeid, mida töötavad noored liikmed teatud katseaja järele lipule truuduse vande ja Seltsi märgi saamisega. See teostub kaks korda aastas — Vabaduspäeval (dets.) ja Snellmanni päeval (mais)

Ettuua kõigile kaasatootamise võimalusi, seks on töö jaotatud osa- ja jaoskondadesse, igal eri ülesanded ja tegevus. 1930. a. oli niisuguseid era osa- ja jaoskondi 18. Niisugune korraldus on võimaldanud tööd anda kõigile liikmetele, eriti nüüd kus pere suureks on kasvanud. See on toonud inimesed üksteisele lähedale, sidunud liikmed Seltsiga ja kasvatanud järjekindla teadliku töötajate pere. Kui liikmete arv oli asu-

tamisaastal 1922. — 60, siis 1927. — 876 ja 1932. juba 1205. Aastane juurdekasv keskm. 100—200 liiget.

Üle riigi laiail valgund endised liikmed on asutanud mitmel pool osakondi (Turus, Viipuris, Oulus jne.) millised on omavahel esindajate kaudu ühenduses ja annavad välja ühist liikmete lehte „AKS“.

Seltsi auliigeteks on prof. J. Leiviskä, mag. H. Hallikorpi ja piisk. A. R. Koskimies.

AKS-i 10 a. tegevus annab mulje, et lühikese ajaga on tehtud väga palju. Kui AKS-i ei oleks olnud, siis oleks kahtlemata soome üliõpilaselus, rahva rahvustundes ja ka hõimuküsimustes veel hoopis teised seisukohad ja vaated olnud.

End. Vint.

Noorsooliikumine, politika ja Noorsoo Karskusliit.

Aastavahetusel, enne E. Noorsoo Karskusliidu (E. N. K.) noorsootegelaste kursust ja ENK juhtiva organi, asemikekogu koosolekut, algas ajakirjanduses kallaletungimine ENK-le, süüdistades teda pahempoolse maailmavaate ja sotsialismi propageerimises koolinoorsoos.

Kuna ENK praegu a i n u k e s e n a koolinoorsoo keskorganisatsioonina on küllalt tugev ja teovõimne organisatsioon, siis avalikul arvamusel peaks olema küllaldast põh-

just ta tegevusest olla huvitatud.

ENK liikmete-organisatsioonide arv ulatub 100-ni, üksikliikmete arv 6000-ni. ENK korraldab perioodiliselt üliiriiklikke kongresse, noorsootegelaste kursusi, näitusi, suvipidustusi, kõne-, spordi-, male-, deklamatsiooni-, kirjatööde võistlusi, kirjastab peale raamatute veel ajakirja „Kevadikku“, peab ringreisudega kontakti oma liikmetega üle kogu riigi ja annab kasutada oma raamatukogudest kirjandust. Kassa läbikäik ulatus

1931. aastal Kr. 6000.— peale.

Seni ENK pere on olnud haruldaselt üksmeelne ega ole olnud kunagi juhatause ega liikmete vahel arusaamatusi ega konflikte.

Detsembris 1931. ajakirjanduses iimus järjest kirjutisi nagu oleks ENK-l pahempoolne poliitiline ilme ja nagu ta juhid mõjustaksid noori sotsialistlikus vaimus. Samal ajal opositsiooni juhi ksv. Aleksis Kallitsa algatu sel formeeriti Noorsooliikumist Tervendav Rühm (NTR), kes saatis

kõigile koolidele üleskutseid, et asemikekogu saadikud kukutaksid senise sotsialistliku juhatuse ja valiks rahvusliku. Kui noored tulid Tartu, siis NTR andis välja oma ajakirja, pidas propaganda koosolekuid ja organiseeris opositsiooni.

Ometi kogu aktsioon, millele löi kaasa pea eranditult kogu ajakirjandus, luhtus.

Noored, nende seas noorkotkaste ja noorseppade juhidki, tõrjusid energiliselt tagasi NTR väited nagu ENK oleks poliitiliselt erapoolik ja valisid endise juhatuse suurema hääleteenamusega, kui varem, tagasi. NTR juht sai 47 hääletajast oma poolt 6 häält, jäädes seega kandidaatide nimestikus viimaseks. Nähtavasti noored, kellele valdav enamus kahtlemata polnud sotsialistlik, eelistasid seniseid juhte enam kui tervendajaid.

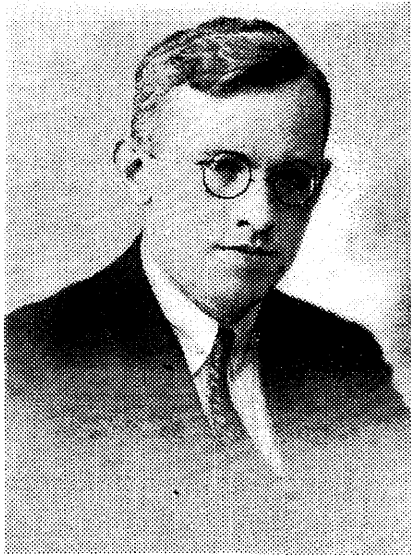
Lõpuks koosolek võttis vastu resolutsiooni:

1. ENK on poliitiliselt erapooletu org., kus karskustööd ei tohi tarvitada poliitiliseks propagandaks.
2. ENK juhatuse ega juhatusliikmed pole teinud ENK-s poliitilist propagandat.
3. ENK juhatuse valimisel ei tule arvestada kandidaatide poliitilist maailmavaadet, vaid isiklikku tublidust.
4. ENK juhatusel on asemikekogu usaldus.

Selle resolutsiooni vastu ei hääletanud mitte keegi. Seega kogu atak nurjus, noored avaldasid usaldust senisele juhatusele ja ta tegevusele ja isegi NTR juht ksv. Kallits oli sunnitud oma põhjendamatu sündistused tagasi võtma ja deklareerima, et ta ühtub vastuvõetud esimese kolme resolutsiooniga.

Jaauaris 1932., peale jõuluvaheaegseid lahinguid koosolekutel ja ajakirjanduses (kus ilmus üle 50 artikli), töötasid ENK juriidilise vastutajana E. Karskusliidu esimees prof. H. B. Rahamägi, juhatuse ja otsustav organ, keskoitumkond, kogu materjali ENK kohta läbi. Ringkirjas 4. veebruaril avaldati töötagajärjena otsus:

Uus tähepeaduse doktor

Robert Livländer

... Selle põhjal võib ta kinnitada, et sündistused ENK vastu poliitilise propaganda tegevuses ei ole seniste materjalide alusel jäänud püsima... E. Karskusliit kinnitab lõpeks veel kord, et karskusliikumises peab vankumata jääma maksma kõigi poliitiliste ja usuliste maailmavaadete koostöö ja vastastikuse sallivuse põhimõtte, ega tohi ükski selles esinev vool kasutada karskusliikumist oma eri sihtideks."

Seda imelikum on aga nüüd peale kõige selle, et ksv. Kallits üliõpilaslehes nr. 1, 1932. a. asub uuesti ENK-d sündistama poliitikas. Kas on jaanuari kuu jooksul siis ENK poliitikat teinud? Kui ja, siis oleks kogu asjale kasulik, kui esitataks konkreetsed andmed, ega filosoferitaks noorsotsialistliku liikumise aluste ja „Rünnaku“ tsitaatide kallal, sest kõik see ei puutu ENK-sse.

ENK, kui kõike karskusmeelseid organisatsioonide koondav liit, ei ole otstarbekohaseks õiglaseks pidanud tagasilükata E. Noorsotsialistliku Liidu karskustoimkonna vastuvõtmist. Senini see toimkond pole kasutanud ENK ettevõtteid oma poliitiliseks propagandaks ja

seepärast pole alust temaga koostöö lõpetamiseks.

Võidakse ju arusaamiselt olla, et sotsialistlike noortega ka karskusalal ei saa koos töötada, aga senini selline sallimatus ja klassiviha pole noorsoos poolehoidu leidnud. Samuti võidakse soovida, et noorsugu poliitilisi organisatsioone üldse ei asuta, vaid apolitiistesse ühingutesse astub.

Seni, kui osa noorsugu on poliitiliselt organiseerunud, tuleb ka teda tõmmata ühisesse karskusfronti, muidugi eeldusel, et ta omi erisideme üldises organisatsioonis maksma ei pane.

Üliõpilaslehes nr. 1, 1932. a. ksv. Kallits kirjutab: „Liidu esimees Vihalem deklareeris paatoosiga, et kui juhatuses võim parempoolsetele kaldub, siis ta lahkub. Ainult senikaua töötab ta kaasa, kui juhatuses parempoolseid mõjumas pole!“

Siin ksv. Kallits on pannud minule sõnad suhu mida ma kunagi pole öelnud.

Kui NTR häälekandjas ilmusid artiklid hüüdlausest: „Meie vaenlased on pahempoolsed“ ja muude selletaoliste poliitilist vaenu külvavate nimetustega, siis ma deklareerisin, et kui niisugust parteipoliitikat ja sotsialismi-vaenulist programmi teostatakse edaspidi ENK-s, siis ma lahkun, kui ENK püsib erapooletul pinnal — töötan kaasa.

Eeltoodu põhjal tohiks olla küllalt selge, et ENK on suutnud seni püsida poliitiliselt erapooletul pinnal ja et talle sihitud etteheited on olnud täiesti alusetud.

Kui edaspidigi noorsooliikumises püsib demokraatlik mõtteviis ega mõisteta noorsoojuhte ainult nende isikliku maailmavaate pärast hukka, siis noorsooliikumisel on ka tulevikus edu. Kui aga külvatakse vaenu teatavate maailmavaadete ja poliitiliste parteide vastu siis koolinoorsooliikumine muutub erapoolikuks ja ENK võib joosta samuti liivale kui omal ajal Koolinoorsoo Keskliit. Eriti võtku seda arvesse inimesed, kes igal võimalikul juhul räägivad kõikide kihtide ja eriliimavaateliste isikute koostööst.

Paul Vihalem.

Muljeid Akadeemilise Meeskoori kontsert-matkalt Riiga.

Kontsertmatk Riiga oli Akad. Meeskooril kavatsusel juba pikemat aega, kuna selleks kutse oli Läti Üliõpilaskoor „Dziesmuvara“ poolt. Tõuke aga selle teostamiseks andis üliõpilaskonna poolt algatatud tänavuaastase vabaduspäeva suurejoonelise pühitsemine. Nii otsustas ka koor end rakendada vabaduspäeva kaunistamiseks, kuid sedapuhku väljaspool kodumaad ja kontsert eesti helitöödest määrati kindlaks 23. veebruariks.

Riiga saabusime 23. veebruari hommikul. Jaamaesisel oli koori vastu võtnud Läti Üliõpilaskoor „Dziesmuvara“ ühes koorijuhiga hra Abel'iga, kus tervitati laulu ning kõnega. Jaamahoones saime samasuguse vastuvõtu osaliseks Riia Ülikooli Koori poolt.

Muuseumis peab tähendama, et „Dziesmuvara“ pole ametlik ülikooli ega üliõpilaskonna koor, vaid moodustub inhiimorganisatsiooni printsibiilil. Ta on aktiivne organisatsioon ja Läti Üliõpilaskonna esindamine laulus on olnud täiesti tema hooleks. Samuti on koor tihedas kontaktis naabermaade üliõpilaskooridega. Ka kõneall oleva Akad. Meeskoori kontserdi korralduse oli „D“ enda peale võtnud ja teostas selle ka väärseft. Õieti viibis Akad. Meeskoor sedapuhku Riias „D“ külalisena, kasutades mainitud org-ni juba varem esitatud lahket küllakutset. Siinkohal võiks tähendada, et esimene tutvus ja lähem kontakt Akad. Meesk. ja „D“ vahel loodi Eestis, 1928. a. laulupeo ajal toimunud Akad. Meesk. kontserdi puhul.

Kontsert 23. veebr. õhtul, Riia konservatooriumi saalis, mis koosnes A. Lätte, M. Saare, R. Tobiase, T. Vettiku, R. Pätsi, E. Võrgu, E. Tubina ja J. Raaviku helitöist ja milles solisti osas esines Paula Neuman Olav Rootsi saatel, õnnestus hästi. Nii koori kui solisti ettekanded leidsid rohkearvulise kuulajaskonna poolt väga sooja vastuvõtu. Nende ridade otsarve ei ole tuua ette neid põhjalikke, nii ettekandjaid, kui ka eesti laululoomingut karakteriseerivaid, kiitvaid muusikalisi arustisi, mis olid kontserdi puhul Riia lehtedes; pealegi kuna neid on tsiteeritud juba meie ajakirjanduses (näit. „Postimees“ nr. 51, l. III 32.).

Kontserdil tervitasid koori: „Dziesmuvara“, kelle poolt anti üle pärg ja Läti

Ülikooli segakoos, Läti Naiskorporatsioonide Koor, Läti Üliõpilaste Meeskoor ning Läti Meeskoor „Dziedonis“ kes kõik lilli annetasiid.

Pole vististi huvitusest märkida, et peale kontserdi Riia konservatooriumi rektor isiklikult avaldas tänu koorile ja koorijuhile hra Neuman'ile, ülevaltliku, uumat eesti heliloomingut tutvustava kontserdi eest ja palus anda edasi tema parimaid tervitusi eesti heliloojale, ühtlasi avaldades soovi, et kontserdi andjad peagi jälle Riiga tuleksid.

Uus arstiteaduse doktor.

Armin Gernhardt.

Peale kontserdi korraldati, üliõpilaskonna sõõgisaalis „Dziesmuvara“ poolt vastuvõtt Akad. Meeskoorile, mis kujunes väga sõbralikuks ja meeleolukaks. Erilist tähelepanu omistamist külalisile näitas asjaolu, et nii kontserdist, kui ka koosviibimisest võtsid osa läti välisminister ja ülikooli prorektor.

Kuna kontsert-õhtu möödus ülevas meeleolus eesti ja läti noorte ühiste kunstihuvide tähe all — seekord eesti helikunsti kaudu, siis tekitas erilise rahvuslik-piduliku meeleolu, vähemalt meis,

24. veebruaril lipupeatse olev Riia. Valmistas erilist häädmeelt leida siif-sealt oma rahvuslikku trikoloori (olguigi, et väga sageli värvide järjestus vastupidine) oli.

Õhtupool oli eesti saatkonnas eesti kolonii vastuvõtt, millele sai kutse ka koor. Seal laulis koor vaid eesti hümnit. Läti presidendi poolt korraldatud vastuvõtul esines koor topeltkvartetiga.

Õhtul, Läti-Eesti Ühingu poolt korraldatud aktusel kanti koos „Dziesmuvara“ ette läti hümn hra Neumani juhatusel ja eesti hümn hra Abeli juhatusel, mille kohta „Jaunakas Sinas“ tähendab: „sarnaselt kahe liitlaste kooride poolt efekantud hümn kõlas palju laiemalt; kindlamalt, rahulikumat; kindlalt sõpruses ning ühises töös kujuneks ka mõlemate rahvaste elu laiemaks, kindlamaks, rahulikumaks“. Peale hümnit esines Akad. Meeskoor veel kahe iseseisva palaga.

Peale aktuse siirduti Riia Eesti Horduse Selti peole, kuhu jõuti parajasti ettekannete vaheajaks ja enne näidendi algust kandis koor ette terve rea isamaalisi helitöid. Lahkudes Hariduse Selti peolt võisime tuua kaasa tema koori lubaduse tulla eelolevale eesti üleriiklikule laulupeole.

Järgmine päev kulus linna vaatlemiseks ja muuseumite külastamiseks. Haruldast sooja vastuvõtu osaliseks saime Läti Rahvamuseumi direktori poolt ja peale tutvumismatka muuseumis oli meiega veendunud, et eestlased ja lätlased pole mitte ainult naabrid, vaid peaksid olema ka sugulased. Lisaks muule valmistati hra direktorile meile üllatuse näidates kivi, millel ta olevat sifreerinud teksti „Jumalakiivi“ ja mida ta pidas eestlaste ohurikiiviks. Kuid kivi kaasa tuua ei lubanud ta meid siiski, vaatamata oma haruldasele häätatlikkusele.

Ent võõruspäevad olid möödas ja saadetuna rohkearvulisest läti kaasõitile-jasperest algasime õhtul kojuretket, rikastuna väärtuslike mälestustega lõunanaabrite külalislahkusest ja lootes peatselt kohtumisele piirirahva üliõpilaskonna sümfaatse lauljasperega.

R. Tasso.

Akadeemilisi teateid.

Naabermaade ülikoolide rektorid Tartu Ülikooli juubelpidustustele

Tartu ülikooli 300. a. juubeliks sõidavad Helsingi ülikooli rektor prof. K. R. B r o t h e r u s, Soome Tehnilise ülikooli rektor prof. A. L. H j e t m a n., Soome kaubandusliku ülikooli rektor prof. W. B o n s d o r f f.

Turu ülikooli rektor prof. dr. J. G. G r a n ö.

Läti ülikooli rektor prof. dr. ing. h. c. M. B i m a n i s.

Kunstikool „Pallas“

korraldab ülikooli 300. a. juubeli puhul Tartus laiemaulatuslikuma kunstinäituse.

Dr. phil. W. Wiegert lahkuib.

Germani filoloogia korraline professor dr. phil. Wilhelm Wiegert on kutsutud Zürichi ülikooli professoriks ning lahkuib seetõttu Tartu ülikooli teenistusest, arvates 1. juulist 1932. a. Prof. W. Wiegert on käoleval semestril vabastatud õppetööst omal soovil.

XI Tartu Üliõpilaskonna Edustuse valimised.

5., 6. ja 7. märtsil.

XI Edustuse valimistel on esma- joonel silmapaistav nimekirjade rohkus. Nimelt esines tänavustel valimistel 14 nimekirja. Seega on siis omast kohast rekord saavutatud, kuna eelmiste Edustuste valimistel nimekirju kõige enam 10 on esinenud (1912 ja 1931.). Nimekirjade rohkuse põhjustas asjaolu, et Üliõpilasseltside Rühm tänavustel valimistel esines 5-e paralleel-nimekirjaga muidu ikkagi ühise rühmana ning ühise töökvaa. Samuti esinesid venelased tänavu kahe nimekirjaga ning seltside ringkonnist (Veljesto, Ühendus) võrsus veel üks lisanimekiri — Demokraatlikkude Üliõp. Rühm.

XI Ed. valimistel on tähelepanav veel suur valimiskäijate % 70,2 — siin on saavutatud jällegi rekord,

kuna varematel valimistel see ei ole küündinud üle 62% (1922).

Valimisnimekirjade järele oli valimisõiguslikke 3503 (3783)¹⁾ üliõpilast, valimas käis üldse 2460 (2325) seega on valinute % 70,2 (61,4 %). Valimisedelitest tühistati 10 (13) ning valimisjagajaks jäi 81 (77). Häälte ülejääkides olid kokkulepped avaldanud: 1) kõik Üliõpilasseltside Rühma nimekirjad ja organiseerumata üliõp. nimekiri.

2) Eesti Korporatsioonide Rühma ja Naiskorporatsioonide Rühma nimekirjad.

3) kõik vähemusrahvuste nimekirjad.

Järgneval tabelil näeme tänavuste valimiste arvulisi tulemusi:

Nimekirja		Sai valimistel		
nr.	Nimi	Hääli	kohiti	
			otseselt	jäägiga kokku
1.	Vene Ühendatud Rühma (korp.)	79	—	1
2.	Vene Ühendatud Rühma (seltsid)	114	1	1
3.	Eesti Naiskorporatsioonide Rühma	203 (217)	2	—
4.	Saksa Üliõpilaste Rühma	185 (172)	2	—
5.	Juudisoost Üliõpilaste Ühine	101 (86)	1	—
6.	Üliõpilaskogude	71 (75)	—	1
7.	Eesti Korporatsioonide Rühma	713 (723)	8	1
8.	Organiseerimatute Üliõpilaste Ühine	69 (156)	—	1
10.2)	Üliõpilasselts. Rühma (Raimla)	78	—	1
11.	" " (ENÜS-i ja ENÜS Ilmatar)	190	2	—
12.	" " (Põhjala)	81	1	—
13.	" " (EÜS.)	319	3	1
14.	" " (Liivika)	107	1	—
15.	Ühine Demokraatlik. Üliõpil. Rühma	140	1	1
		193 (165)	1	1
		775 (716)	2	—
			1	—
			1	2

XI Edustuse isiklik koosseis kujuneb järgnevalt:

Nimekiri Nr. 1 (Venelased) — Voldemar Kaumann.
 Nimekiri Nr. 2 (Venelased) — Vladimir Ponomerev, Aleksander Ivanov.
 Nimekiri Nr. 3 (Naiskorporatsioonid) — Amanda Päri, Lilli Mihhels.
 Nimekiri Nr. 4 (Sakslased) — Alfred Hoepfener, Niels-Otto Ungern-Sternberg.
 Nimekiri Nr. 5 (Juudid) — David Pasternak.
 Nimekiri Nr. 6 (Üliõpilaskogud) — Herman Üksi.
 Nimekiri Nr. 7 (Korporatsioonid) — Osvald Vahtrik, Rudolf Söber, Ilmar Lill, Alfred Praks, Valter Pärtelpoeg, Eduard Sild, Voldemar Jaaku, Erika

Veidenbaum, Verner Kirschfeldt.
 Nimekiri Nr. 8 (Organiseerumata) — Oskar Norrmann.
 Nimekiri Nr. 10 (Raimla) — Eduard Kuremaa.
 Nimekiri Nr. 11 (ENÜS ja ENÜS Ilmatar) — Minni Olesk, Eilfriede Änilane.
 Nimekiri Nr. 12 (Põhjala) — Jaan Ots.
 Nimekiri Nr. 13 (EÜS) — Ilmar Tõnisson, Elmar Kriisa, Ilmar Rebane, Evald Metslang.
 Nimekiri Nr. 14 (Liivika) — Robert Tasso.
 Nimekiri Nr. 15 (Demokraatlikud) — Nikolai Treumut, Ferdinand Huik.

Läti Üliõpilaskonna Esinduse (Studentu Padome) valimiste tagajärjed

6. XII 31. a.

Valimisest osavõtt oli eriti aktiivne. Valimas käis 6171 hääleõigusliku üliõpilast ehk 71,60% (aasta varem — 5694 ehk 67,34%). Häälte jagaja oli — 153,52 (142).¹⁾

Avaldame allpool uue Esinduse üksikute rühmituste koosseisu:

№	Valimistest osavõtnud nimekirjad:	Koht. arv
1.	Läti Korporatsioon. Rühm	13 (14)
2.	Naiskorporatsioon. Rühm	4 (4)
3.	Rahvusl. üliõp. koondus	1 (1)
4.	Põllumajand. Üliõp. Rühm	2 (2)
5.	Läti Rahvusl. Selts. Rühm	3 (4)
6.	Konkordiad	1 (2)
7.	Organiseerimatud	1 (—)
8.	Latgallia üliõpilaste rühm	2 (1)
9.	Üliõpilaskogude nim.	2 (1)
10.	Sotsial. üliõp. ühend. nim.	3 (3)
11.	Juudi üliõpilaste nimek.	4 (3)
12.	Ühendat. tööüliõpil. rühm	1 (1)
13.	Saksa üliõpilaste rühm	2 (2)
14.	Vene üliõpil. nimekirjad	1 (2)
	Kokku	40

Läti Üliõpilaskonna Esindus koosneb 40 liikmest. Senini, eriti viimastel aastatel on juhtivat osa etendanud Läti Korporatsioonide Rühm, liitudes oma kavade ja ettepanekute läbiviimisel naiskorporatsioonide esindajatega ja ka teiste ühiseid sihte taotlevate rühmitustega.

Üldiselt peab tähendama, et läti üliõpilaskond oma parlamentaarses tegevuses on palju rohkem killunenud, omab tihti poliitiliste rühmituste osakondi, kus ei puudu ka äärmiste pahempoolsete maailmavaadete üliõpilaskonna esindajaid.

Kuigi suurte raskustega ja pikale veninud järelandmistega alles veebruaril kuul on lõplikult kujundatud uus juhatas ja valitud toimkondade juhatajad.

Uude juhatusse valiti:

Esimees — A. Raudseps (korp.)

I Abiesimees — A. Zonbergs (r selts rühm).

Sekretär — E. Kiploks (korp.)

I Abisekretär — A. Petersons (r seltside rühm)

Laekur — A. Vigants.

Välisloimek. juhataja — A. Ritters (korp.)

Üldse on läti üliõpilaskonna omaabi ja muude ettevõtete juhtimisel tegevuses 18 mitmesugust toimkonda.

J. T.

1) Sulgudes antud arvud on X Edustuse valimistest võrdluseks toodud. 2) Nimekiri nr. 9 jäeti seepärast kõrvale, et hoiduda seginemisest nr. 6-ga.

1) Klambrites on toodud vastavaid eelmiste aasta arveid.

Üliõpilaskonna käsipalli esivõistlusid.

Käesoleva aasta üliõpilaskonna käsipalli esivõistlused algasid 21. veebruaril. Võistlused korraldati eelmiste aastate eeskujul kahes klassis — üld- ja eriklassis ja kahe miinuse süsteemis. Eriklasis kuuluvaiks loeti need üliõpilased, kes on mänginud, või mängivad Eesti Käsipalli Liidu A-klassi mees — resp. naiskonnades, linna, või üliõpilaskonna esindus mees- resp. naiskonnas. Eriklasis võis täiendada iga meeskond oma äranägemise järele, kuid ainult immatrikuleeritud üliõpilasist. (Viimane tingimus on maksev ka üldklassi kohta).

Võistlustest osavõtjatena registreerisid end määratud tähtpäevaks:

1) võrkpalli eriklassis: Korp! Sakala ja Eesti Üliõpilaste Selts.

2) võrkpalli üldklassis: Eesti Üliõpilaste Selts, Korp! Frat. Estica, ÜS Liivika, korp! Rotalia, EÜS Põhjala ja korp! Sakala.

3) korvpalli eriklassis: Korp! Sakala, korp! Fr. Estica ja Eesti Üliõpilaste Selts.

4) korvpalli üldklassis: Korp! Fr. Livienis, korp! Vironia, EÜS Põhjala, korp! Rotalia, ÜS Liivika ja Eesti Üliõpilaste Selts.

5) Naiskonnades registreerisid end võrkpalli eriklassis korp! Filiae Patriae, korp! Indla ja Org-matud.

Peale osavõtu registreerimise tähtpäeva möödumist asuti loosimisele, mis toimusid Eesti Tennisliidu tabelite järele, Mängude skeem ning senised tulemused on antud kõrvalolevas tabelis.

Kuna mängitud on umbes pool esivõistluste tsüklisse kuuluvaist mängudest, siis on veel yarajane ennustada meistermeeskondi. Üldiselt peab aga tähendama, et mängu tase nii üld- kui eriklassis on tunduvalt tõusnud ja võimla on pealtvaatajaid tulvil täis olnud, mis näitab laialdase üliõpilaskonnaga suurt huvi sportlike avalduste vastu.

Ed. Sild.

Armin Gernhardi doktoripro-motsioon.

12. märtsil kaitses ülikooli aulas oma väitekirja Armin Gernhardt. Ta väitekirja teemiks on „Über die zuckerbildende Kraft des menschlichen Mundspeichels“.

A. Gernhardt on sünd. 5. okt. 1889. a. Valga maakonnas. Küpsus-eksami sooritas Peterburgis Anna kirikukooli gümnn. 1907. a. Hiljem õppis Tartu ülikoolis, mille keemia-osakonna lõpetas 1916. a. Töötas keemikuna a 1915.—1918. Tentelevi keemiavabrikus. Järgneval kahel aastal võttis Armin Gernhardt osa eesti vabadussõjast. 1923. a. sooritas A. G. arstiteaduse riigieksami Jeenas ja 1924. a. arstieksami eksternina Tartus. 1924. a. peale töötab A. G. assistendina Tartu ülikooli sisehaiguste kliinikus. 1927. aastal valiti A. G. kliiniku vanemaks assistendiks.

Mängude skeem ning senised tulemused.

Võrkpalli eriklassis.

1.	Korp! Sakala	E. Ü. S. (15:12; 8:15; 15:11)
2.	E. Ü. S.	

Korvpalli eriklassis.

1.	Korp! Frat. Estica	E. Ü. S. [49:11 (12:5)]
2.	E. Ü. S.	

3.	Korp! Sakala	
1.	I kaotaja (Estica)	
2.	II kaotaja	

Võrkpalli üldklassis.

1.	E. Ü. S.	
2.	Korp! Fr. Estica	E. Ü. S. (17:15; 15:7)
3.	ÜS Liivika	Liivika (15:10; 10:15; 15:8)

4.	Korp! Rotalia	Rotalia
5.	EÜS Põhjala	Sakala (15:13; 15:9)
6.	Korp! Sakala	(15:10; 10:15; 15:13)

1.	I kaotaja (Estica)	
2.	II kaotaja (Põhjala)	
3.	III kaotaja (Liivika)	
4.	IV kaotaja (Rotalia)	
5.	V kaotaja	

Korvpalli üldklassis.

1.	Korp! Frat. Livienis	Põhjala [31:23 (24:12)]
2.	Korp! Vironia	Põhjala
3.	E. Ü. S. Põhjala	[24:23 (10:6)]

4.	Korp. Rotalia	Rotalia [46:14 (32:3)]
5.	ÜS Liivika	Rotalia [31:16 (15:1)]
6.	E. Ü. S.	[37:4 (15:0)]

1.	I kaotaja (Vironia)	
2.	II kaotaja (Liivika)	Liivika [23:9 (10:4)]
3.	III kaotaja (Livienis)	Livienis
4.	IV kaotaja (E. Ü. S.)	[25:20]
5.	V kaotaja (Põhjala)	

Võrkpalli eriklassis (naiskonnad).

1.	Korp! Indla	Indla (15:13; 15:12)
2.	Org-matud	Indla

3.	Korp! Filiae Patriae	(15:6; 15:10)
1.	I kaotaja (orgmatud)	
2.	II kaotaja (Filiae Patriae)	

Robert Livländeri doktoripro-motsioon.

2. märtsil kaitses Tartu ülikooli aulas oma doktori väitekirja täheteadlane mag Robert Livländer. Väitekirja teemaks oli: „Determination of the Longitude of the Tartu Observatory by Wireless“.

Ametlike oponentidena esinesid prof. D. Rootsmann, dots. H. Perliiz ja prof. K. Frisch.

Robert Livländer on sündinud Tallinnas, 1. veebr. 1903. Õppis kohalikus linnas kõrgemas algkoolis ja hiljem Peetri realkoolis. Peale kooli lõpetamist astus R. L. Tartu ülikooli matemaatika-loodusteaduskonda. 1922. a. määrati R. L. Tartu tähetorni ajutiseks abijooksu ja 1925. a., mil ta ülikooli astronoomia magistrandina lõpetas, nimetati ta tähetorni nooremaks assistendiks. 1926. a. esitas R. Livländer magistri-töö teemal: „Astrograafiline positsioonide määramine.“ 1927. a. võitis R. L. osa tähetorni poolt korraldatud päikesevarjutuse ekspeditsioonist Põhja-Rootsi, 1928. a. viibis tähetorni esindajana Berliinis peetud Balti geodeetilise komisjoni konverentsil, 1929. a. toimetas ülesandel geograafiliste pikkuste mõõtmist Pulkovos jne.

Robert Livländer on avaldanud rea töid ja populaarteaduslikke artikleid astronoomia alal.

Aleksei Melnikovile

pikendati vene keeles õpetegevuse jätkamise õigus kriminalistina õpetoolil, kuni 1. juulini 1934 a.

Eradots. A. Audova

vabastati enda palvel eradotsendi õigustest ja kohustest. A. Audova siirdub Nõukogude Vene akadeemilisele tööpõllule.

Vabastati

veel ülikooli teenistusest omal soovil drnd. Juhan Ennulo — II haavakliiniku assist. kohalt ja Voldemar Üprus (samuti omal soovil) närvikliiniku noor. assist. k. t. kohalt.

Ülikooli valitsus kinnitas,

stud. med. Alfred Kallikivi — II haavakliiniku noorema assistendi k. t., arvates 1. III s. a.; Harald Sultsoni — ehitusõpetuse kabineti noorema assist. k. t., arvates 1. III s. a. üheks aastaks; Richard Tomson — fiitopatoloogia katsejaama noor. assist. k. t., arvates 1. apr. s. a. üheks aastaks; Alfred Truu — taimebioloogia katsejaama vanem assist. k. t., arvates 1. apr. s. a., üheks aastaks.

Richard Öunap kinnitati diplomaadid edasiõppijaks kriminaalõiguse ja protsessi õppetooli juurde — kriminalistika alal, üheks aastaks, arvates 1 märtsist s. a.

Werner Wolk kinnitati teaduslikuks stipendiaadiks raamatupidamise alal üheks aastaks.

Ülikooli valitsus pikendas

teenistusaega närv- ja vaimuhaiguste kliiniku noor. assistendi k. t. Edgar

Greinert'ile ja loomaarsti teaduskonna sisehaiguste kliiniku noorema assistendi k. t. V. Lehtmeets'ale, mõlemale ühe aasta võrra.

Stipendiumid ja õpperahast vabastamised käesoleval semestril.

Sel semestril õpperahast vabastatud üldse 597 üliõpilast. Üksikute teaduskondade järele ja-gunevad stipendiumid ja õpperahast vabastamised järgnevalt:

Teaduskond	Stipen-diume	Tervest õppemaks vabastat.	Poolest õppemaks vabastat.	Kokku
1) Usuteadusk.	6	5	15	26
2) õigusteadusk.	35	46	—	81
3) majandustead. osak.	27	36	32	95
4) arstiteadusk.	24	35	20	79
5) filosoofiateadusk.	26	21	63	110
6) mat.-loodusteadusk.	12	12	28	52
7) loomaarsti teadusk.	7	8	10	25
8) põllumaj. teadusk.	18	22	26	66

Ülikooli personaali kuuluvate isikutena ning õppejõudude lastena vabastati 58 üliõpilast, Vabariigi ja Üliõpilaskonna stipendiaadidena 2.

Tartu linna stipendiaadiks määrati stud. Eugen Kiiman.

Tartu linnavalitsuse stipend. määrati stud. med. vet. Aleksander Simm.

Osk. Seisleri stipend. määrati stud. jur. Agnes Kroos.

Tallinna linnavalits. sfip. pro 1932. a. I sem. otsustas Ülikooli valitsus ette panna: Otomar Pello, Oskar Puhm (Puum), Anna Pruler, Elfride Viitam, Alide Võmma, Leida Rebane, Helmuth Takenberg, Ervin Püss, Leida Vinkelberg, Artur Hansen, Roman Mikkelson, August Möller.

Eesti Vabrikantide Ühisuse stipendium.

Eesti Vabrikantide Ühisus on stipendiumi kapitali asutanud, mille sihiks on abi anda nendele ülikooliõppejõududele, kes oma teadmisi soovivad täiendada praktikumi läbi välismaal.

Kapitali suurus on praegu 4500 kr. ja sel aastal aprillil väljandmisele kuuluv 0% osa on 435 kr.

Kandidaadid peavad olema eesti kodanikud, omama magistri või doktori kraadi ja kutsena ülikoolis, kas professorina, dotsentidena või järele eradotsentidena, kusjuures nende vanadus ei või olla üle 35 aasia.

Ühtlasi peavad kaandiaadid esitada omad teaduslikud tööd, mis tehtud viimase 5 aasta jooksul ja mis trükkis ilmunud.

Käesoleval esitab ülikool kandidaate 1. aprilliks.

Ekskursiooni juhtide kursus.

Suvel Riias peetava C.I.E. kongressi puhul on Eestisse oodata umbes 30 inimeselist ekskursiooni.

Ekskursioon kestab 3-4 päeva ning vajab kogu selle aja jooksul kompetentseid juhte, kes Eestist põhjalikke teateid saaksid anda ning külalistele igapidi abiks oleksid.

Nimet. eksk. juhtide ettevalmistamiseks korraldab välisloimekond aprillis vastava kursuse.

Osavõtta soovijail tuleb registreerida toimkonnas kõnetundide ajal.

Kaunase ülikooli

10. a. juubelpidustusist võitis osa rektor Joh. Köpp.

Üliõpilaskonna esindajatena käisid juubelpidustusil üliõpik esimees H. Paalman ja välistmk. juh. A. Perri.

Ülikooli lõpetasid.

Usuteaduskonnas: August Kivisikk, Jaan Rander ja Johannes Reinhold Schultz.

Õigusteaduskonnas: Sofroni Järvi, Auguste Kask, Samuel Levitiin, Jaan Liiv, Evald Tikenberg.

Majanduse osakonnas: Verner Coop, Elda Frey, Auguste Käsper, Marie Lentso, Aleksandra Skvortisov.

Filosoofiateaduskonnas: Salmee Eidental — germani fil. alal, Leida Agathe Karu — ajaloo alal, Hilda Kasak — filosoofia alal, Ralf Lesthal — germani fil. alal, Leida Krass, Armilda Reinvelt, Linda Treufeld — kõik inglise filoloogia alal, Edla Oidermann — ladina filoloogia alal, Alma Sepp, Alide Wendt, Sigrid Zube — kõik ajaloo alal, Apollon Tšernov — slaavi filoloogia alal.

Matemaatika-looduste aduskonnas: Ilja Amitan — keemia alal (cum laude), William Grossthal (cum laude), Julius Heinrich Freienthal, Helene Juhanson, Valter Kask, Alfred Juhannes Kiusalaas — kõik matemaatika alal, Lydia Mikk — looduste aduse alal, Leonid Rübenberg — keemia alal.

Põllumajanduste aduskonnas: Härm Luht, Jaan Luik, Nikolai Masso, Ivan Olenin, Alfred Tealane, Alfred Georg Truu, Eduard Voldemar Viirsoo.

Metsa osakonnas: Evald Int (Hini) (cum laude), Johannes Kõre-saar, Viktor Beljawsjky.

Loomaarsti-teaduskonnas: Evald Nikolai Pepsen (cum laude).

Farmaatsia osakonnas: Paul Friedrich Schiffer (cum laude).

Kuidas kärbses härg tehti.

Helsingi Üliõpilaskonna poolt eesti üliõpilastele määratud stipendiumite kasutamiskorrast ja tekkinud arusaamatust meelpoolsel soovitamisel.

Nagu „Üliõpilastele“ lugejatel teada, tekkis sellesemestri stipendiaatide valimisel mõlemapoolseid arusaamatusi. (Vt. Harald Raudsepa kirjutisi. „Kas Soome ja Eesti Üliõpilaskondade vahekorrad halvenevad“, „Ül.“ nr. 1, s. a).

See H. Raudsepa kirjutis on ka Helsingi „Ylioppilaslehti“ vastukaja leidnud. Nõnda loeme „Ylioppilaslehti“ nr. 7, 12. III 32. pr. Elsa Haavio sulesünnitise. „Kuidas kärbses tehakse härg“.

Selles kirjutises saame alul ülevaate stipendiumite andmise- ja kasutamiskäigu ajaloost. (Teatavasti toimus stipendiaatide soovimine Tartu Üliõpilaskonna kaudu).

Hiljem siirdutakse sellesemestri stipendiaatide meelpoolse soovitusloo juurde ning pähandatakse seepärast, et meelpoolselt esitati ainult kaks kandidaati, kuna soovijaid üldse enam oli.

Senini on toimitud Tartu Üliõpilaskonna poolt stipendiaatide soovitamisel nõnda, et mitme samaväärse kandidaadi puhul on saadetud kõik paberid Soome, kui aga on leidunud esmajoones soovitusväärseid isikuid, siis ei ole ülejäänute soovivaldisi üldse edasi saadetud. Sellesemestri stipendiumile soovitamisel leidis aset viimati mainitud võimalus: leiti kaks sobivamat kandidaati. (Üliõpilaskonnas hästi tuntud nimed — E. Veidenbaum ja H. Rutoff). Nagu teada, ei arvestatud Helsingis neid meie Üliõpilaskonna soovitsi ja valiti H. Rutoffi asemel A. Espenberg.

Pr. E. Haavio imestab, et viimati mainitud Helsingi Üliõpilaskonna

sammu puhul Tartu üliõp. Edustuse liikmed olla olnud haavunud ning pähandub tõsiselt H. Raudsepa kirjutise üle

H. R. kirjutise loomingu-psühholoogia tõlgendamiseks lastakse H. Raudsepal ka kandideerida stipendiumile (viimane on küll pr. Haavio leiutus.)

H. R. kirjutis olevat selge tunnusmärk sellest, kuidas isiklikel motiividel kahjustatakse suuri asju. Niisugust intriigitsemist tulevat lugeda iseloomustavaks joones Tartu üliõpilaskonnale sest „iga soome üliõpilane, kes vähegi on jälginud Tartu üliõpilaselu ja lugenud näit. Tartu Üliõpilaskonna Edustuse koosolekute ajalehtedes, on oma kurvastuseks tähele pannud, kuidas Tartu kaasvõitlejate energia sageli kulub viljatuis riidudes eri üliõpilasühingute vahel. Tartu üliõpilastel ei ole üldse ühisel aetavaid suuri poliitilisi, rahvuslikke ega kultuurküsimusi, mille rakkesse soome üliõpilasnoorsoo jõud ja innustus tervel ja viljakal viisil on suundunud“.

Kirjutise lõpetab autor lootuses, et sellest tülikäsimusest mitte komistuskivi ei saa hõimutööle.

Viimase mõtteavaldisega võib jääl määralt ühtuda, sest Helsingi Üliõpilaskonnalt on saabunud kiri, kus pr. E. Haavio mõtteavaldis loetakse isikliku arvamuse hulka, mis ei kajasta Soome üliõpilaskonna arvamist.

Samuti konstateeritakse, et „Ylioppilaslehti“ ole Helsingi Üliõpilaskonna ametlik häälekandja ning kirjutise eest on ainuüksi vastutav lehe toimetis

Neid stipendiaatide valimisel tekkinud lahkheliseid jälgides Soome ja Eesti Üliõpilaskondade vahel, jääb mulje, et siin on tegu lihtsalt arusaamatusega. Jääb ka mulje mõlemapoolsest heast tahtest sellest väärolu-

korrast üle saamiseks. Arusaamatuste põhjustajaks oli ka asjaolu, et senini puudusid kirjalikult fikseeritud stipendiumi-kandidaatide soovitusnõuded (kuna määravad olid ainult suulistel läbirääk. saadud näpunäited).

Viimati mainitud puude kõrvaldamiseks tehti käesoleva aasta alul Tartu Üliõpilaskonna poolt ettepanek nende põhimõtete kindlaksmääramiseks, mille alusel tuleb teostada stipendiaatide valik. Nüüd on saabunud Helsingi Üliõpilaskonnalt meie ettepanekuid pooldav vastus. Need juhised oleks järgnevad:

1. Sooviavaldanul peab olema eeldusi, peale teaduslikkude harrastuste, hõimurahvaste koostöö arendamiseks laiemates hulkades.

2. Eelistatavamad on vanemad üliõpilased, kellel enam eeldusi on hõimumaade vastastikku tutvustamiseks ja tundma õppimiseks.

3. Eelistada tuleks igal semestril uute kandidaate soovitamist, et võimalikult suurem arv üliõpilasi saaks Soomega tutvuneda, kuigi stipendiume määrata võib ka ennem stip. saanule.

Veel peetakse Soome poolt vajalikeks kõikide soovivaldisi edasaatmist — juba arhiivi täielisuse mõttes

Tahaks küll loota, et kõneall olnud stipendiaatide valimisküsimus, mis oli mõlema hõimumaa üliõpilaskondade vastastikkuse usalduse tuleprooviks, mingit tõkendavat mõju ei jäta edaspidistele hõimurahvaste häävahekorrale.

Üliõpilasorg-ide aastapäivi.

27. märtsil — korp. Fr. Tartu-ensis.

3. aprillil — EÜS. Huljehiis.

7. aprillil — Eesti Üliõpilaste Selts (aastapäeva pühitse-takse 10. aprillil).

7. aprillil — Üliõpilaskogu Valvila (10. aastapäev).

Ilmub 13 korda aastas. Tellimishind 3 kr. aastas, 1½ kr. semestris.

Vastutav toimetaja: Erika Veidenbaum. Tegevitoimetaja: Eduard Sitska. Liikmed: Lilly Mihhels, Jaan Ots. Väljaandja: Tartu Üliõpilaskonna Edustus.

Selle haruldase teose ilmumine eesti keeles on erakordne sündmus!

Fr. Nietzsche: „Nõnda kõneles Zarathustra“

RAAMAT KÕIGILE JA EI KELLELEGI.

Tõlkinud J. PALLA, redig. ja järelsõnaga varustanud J. SEMPER. 375 lk, hind 4 kr. 50 s., kalingurköites 6 kr.

See teos on Nietzsche vaimu ja hinge süntees, ülemlaul uutest väärtustest. aga ka rõõmulaul vanade väärtuste purustamise ekstaasist

„Oo mu vennad, otsekuu värsket tuulepuhang tuleb Zarathustra kõigile teel-väsinuile; nii mõnegi nina paneb ta veel aevastama!“ (III osa, lk. 219).

Võib olla Nietzschega mitte ühel arvamusel, kuid Nietzsche „Zarathustrat“ peab tundma.

Eesti Kirjanduse Seltsi kirjastus.

TÄNAPÄEVA ROMAAN

«Tänapäeva Romaan» ilmub 12 korda aastas, iga kuu lõpul üks (kuni 200 lk. suurune) number.

«Tänapäeva Romaan», tuues vaheldumisi põnevaid kriminaal- ja armastusromaane nimekate maailma kirjanikkude sulest, tahab kujuneda ajaviitikirjanduseks selle sõna paremas mõttes, kujutades eranditult **tänapäeva** inimest, kajastades **tänapäeva** mõttelaadi ja **tänapäeva** ellusuhtumist.

«Tänapäeva Romaan» maksab üksiknumbrina 75 senti, aastatellijaille (12 numbrit) — Kr. 7.50.

K.-Ü. „Loodus“ — Tartus.

Pühaderõõm on täielik,

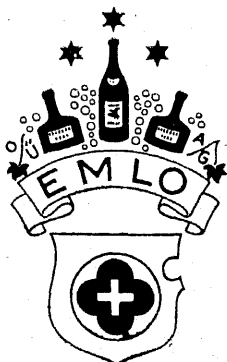
Kui varustate end aegsasti maitsvate ja tuntud hääduses valmistatud **baba, pasha, kulišide** ja **küpsistega**.

Peale selle alati saadaval värsked ja kõige maitavamaid **torte, kooke, kohvisaiu, pirkaid** jne.

Tellimised täidetakse kiiresti ja korralikult.

* * * * *

August Univer, Tartus, **Rüütli tänav 16.**
Telefon 10-69.

Napsi- ja
liköörivabrik

O/Ü. „EMLO“

Asut. 1920. a.

Soovitab oma peenemaitsetisi

Asut. 1920. a.

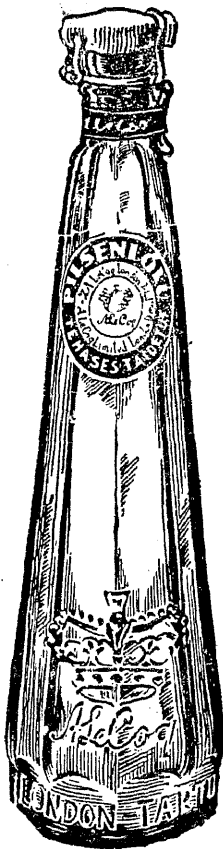
Konjake: **Vieux**
Très Vieux
Extra Très Vieux jt.

Likööre: **Curaçao**
Cherry Brandy
Creme d'Orange jt.

Napse: **Vodka**
Kümmel
Subrovka jt.

Saadaval igas veinikaupluses ja restoranis kogu Eestis.

Tallinn, Pikk t. 17. Tel. 431-08. Tartu ladu, Riia t. 22-a. Tel. 13-65.
(alnut engros müük.)

A.-s. A. LE COQ'i

London - Tartu

õllevabriku

õlu ja porter

ning keedetud mõdu, limonaad, sooda, selters —
tuntud headuses.

Kui olete kunagi tahtnud
ravitseda oma näonahka
— siis

tehke seda nüüd
— kreemidega

1) Tedresan

Mõjuv vahend vinnide
ja nahaplekkide kõrval-
damiseks.

Hind 80 s.

2) Regina Extra rasvaga

Elustab näonaha, annab sellele värske ja
õrna jume.

Hind 50 s.

3) Regina Extra rasvata

Laialdast tunnustust leidnud parima puudri-
alusena.

Hind 50 s.

Soovitage oma laboratooriumi saadusi:
Eau de Cologne — kolmekordne, lillelõhnaga
Lõhnaõlid — suures valikus
Juustevesi — Grinol-Hitz, Vegetal jne.

A.-s. Prov. Jul. Lill'i

rohukauplused Tartus:
Rüütli tän. 10. Narva tän. 6.

Suures väljavalikus
eeltulevateks pühadeks

**ilukarpe,
mune,
jäneseid
ja teisi
shokoladkaupe**

soovitab

**Shokoladivabrik ja
kauplus**

Rich. Glassmann

Suurturg 1. Telef. 13-32.

Hind 25 senti.

